

mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTRŲJI DAIS / 1977 METAI

LAPKRIČIO MĖN. 12 D. / NOVEMBER 12, 1977

PART TWO — Nr. 266 (45)

Šiame numery

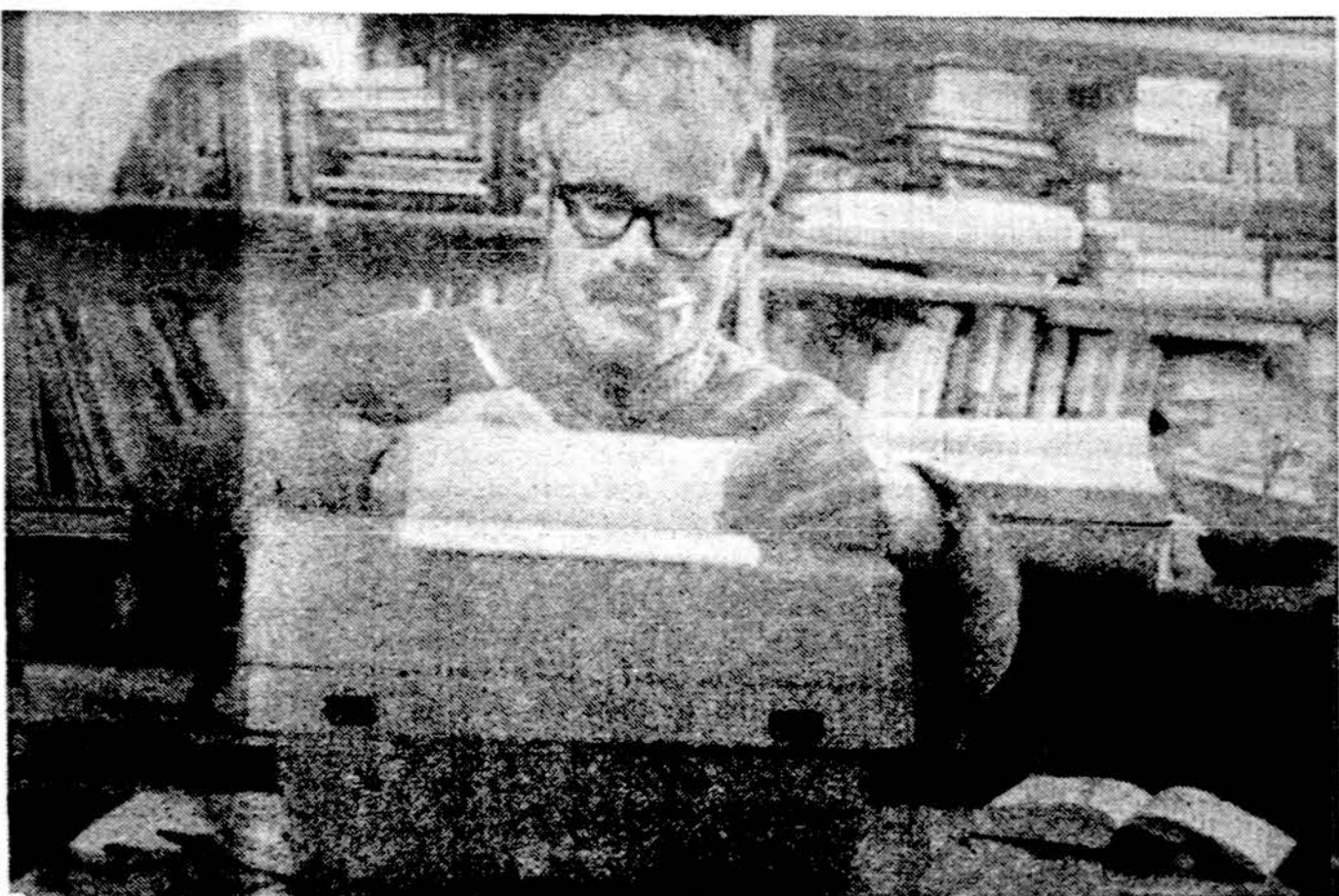
"Sofijos dialogai" Mykolo Sluckio veidrodyje.
Įvadas į premijuotą Mero knygą.
Mokslas ir kūrybos simpoziumui artėjant: pokalbis su dr. K. Ambrozaičiu.
Iš portugalų poezijos.
Muzika ir poezija Lapinsko rankose.
Pasitikėkim visuomene, mokslininkais bei kūrėjais: pašnekesys su inž. J. Rimkevičium.
Išvykos į lietuviškas Pompėjas.

IVADAS Į PREMIJUOTĄ KNYGĄ

V. BAGDANAVIČIUS

"... pelnais patyrstame lauke žaliame, geltoname ar raudoname, išaugę ir pražysę melynų krauju pasrūvusi agnosa, vienišas žiedas..." (105 pusl.)

1976 metų Lietuvos rašytojų draugijos premijuota knyga yra reikalinga įvado. Ji yra reikalinga įvado visų pirma dėl to, kad ji yra išties simbolinė knyga. Bet įvadas yra jai reikalingas ir dėl kitos priežasties. Ji yra parašyta okupuotoje Lietuvoje. Mes palyginti lengviau suprantame fizinę Lietuvos žmogaus kankinystę, kai koks žmogus yra ištreimiamas ar numarinamas kalinėjime. Bet mes nelengvai įeiname į tą proto ir dvasios kankinystę, kurią išgyvena Lietuvos žmogus. Mums sunkiau yra įsivaizduoti vidines kančias puz, mokytojo, kuris priverčiamas skelbti ir net įtikinti jam neįimtiną bedievę. Arba štai partijos nario kančios, kuris, vietoj tikėtose laisvės, pasiūta visaip sąlygojamas. Jis savo išvidiniame kambary "už dvigubo lango stiklo" gina savo nepriklausomybę. "Baisu... oi baisu, kai pagalvoji, kad atsidengs koks plyšelis... ir įslink... ir sugniužys, spalvas atims". Bet Mero žmogus šitaip ginas: "o aš saugau ir nerodau ir niekam nerodysiu, tai jie pa-blūdeliai visą žemę... išropoja, pirštais iščiupinėdami kiekvieną grumstą, na ir tegu ieško, vėlnia jie ten suras..." (192 psl.) Su šitokiose aplinkybėse gyvenančiu žmogui mus suveda Mero knyga — "Striptizas". Nenuostabu, kad šio romano protagonistas pasakojimo pabaigoje yra įvelkamas į bepročio marškinius (277 psl.)

Rašytojas Iccchokas Meras. Rašytojas gyvena Izraelyje ir atvyksta Chicago Trečiojo mokslo ir kūrybos simpoziumo proga. Simpoziumo literatūros vakare — koncerte (lapkričio 25 d.) jame bus įteikta 1976 metų Lietuvos rašytojų draugijos premija, kurios mecenatas yra Lietuvos fondas.

Kertinė paraštė

„Sofijos dialogai“

Mykolo Sluckio veidrodyje

Birželio mėnesį Sofijoje įvyko Bulgarijos Rašytojų draugijos suorganizuotas tarptautinis Europos rašytojų susitikimas. "Literatūroje ir mene" jį aprašo Sofijoje su sovietinių rašytojų delegacija lankęsis Mykolas Sluckis. Jo straipsnis, "Sofijos dialogai", vertas dėmesio dėl daugelio priežasčių. Tarp kita ko, tai pavyzdys, kaip pasaulinius įvykius informuojami lietuviai dvidešimt ketveri metai po Stalino mirties.

Kas subūrė visus tuos rašytojus į Bulgarijos sostinę? Pasak Sluckio: "Nerimas dėl šalčio karo veiksmų, pradėjusių totalinę akciją prieš tarptautinio itempimo mašiną". Ir kas tie "veiksniai"? Ogi "įvairūs špringeriai ir heristai", nėra susirūpinę Helsinkio sutarties "trečiojo krepšio" harmonija. Ir taip pora taiklių sakinių Sluckis mus priveda prie pasaulinės įtampos šaknų: pasaulio taiką pavojun stato tie, kurie reikalauja, kad iš kalėjimų ir lagerių būtų paleisti "sąžinės kaliniai", kad išskirtiems šeimos nariams būtų leista susijungti, kad menininkams būtų garantuota kūrybė, o tikintiesiems religijos išpažinimo laisvė. Ir ko tie klasikinio karo kurstytojai neišgalvoja!

Iš tų nedorųjų "trečiojo krepšio" — žmogaus teisių gynėjų, Sluckis tepamini Springerį ir Hearstą, kitaip tariant, "geltonąją spaudą". Jo sąrašą reikėtų gerokai papildyti. O kurgi Amerikos Mokslų akademija, Tarptautinė rašytojų organizacija PEN? Kur Nobel'o premijos laureatas Heinrichas Boellis, kuris be atvangos kovoja už "trečiąjį krepšį" ir tuo pat metu įnirtingai kovojasi su Sluckio pasmerktu Springeriu? Kur, pagaliau, Amerikos prezidentas Carteris, sugrąžinęs žmogaus teises į tarptautinės politikos žodyną? Sluckio straipsnyje jie neegzistuoja.

"Kai kurie rašytojai", toliau "informuoja" Sluckis, neatvyko į Sofiją "dėl grubaus reaktingų sluoksnių spaudimo". Užteko "mažos informacijos — insinuacijos dideliam laikraštyje, staiga valstybinės įstaigos skambučio, ir..." rašytojas atšaukė kelionę į Sofiją. Sluckiui "net žmogiškai gaila buvo tų pasitraukusiųjų rašytojų", pabūgusių "antikomunistų grasinimų". Kaip nesigailėsi — Tarybų Sąjungos ir Rytų Europos rašytojai laisvai vandrauja po pasaulį, o vakariečiams telieka bauginiai susigūžti ir sėdėti namuos. O jei nepaklausysi, Amerikos, Prancūzijos ar Vakarų Vokietijos vyriausybė uždraus knygas spausdinti, į kalėjimą nuvarys, ar net į psichiatrinę įgū. Skaitome, kad Amerikos komunistų rašytojų vardu konferenciją sveikino Filipas Bonoskis. Jam, matyt, pavyko praveržti pro pasieniečius ir minų laukus.

Pažvelkim atidžiau į Sluckio pateikiamą Sofijos susitikimo dalyvių sąrašą. Amerikiečiai Saroyan, Cheever, Vidal — žinomi vardai. Sluckis nepamini, ar jie žinojo, į kokią konferenciją jie važiuoja? Ar jie manė dalyvausiančius atvirame pasikeitime nuomonėmis? Ar jie žino, kad jų pavardės Sluckio straipsnyje ir kituose "Sofijos dialogų" aprašymuose Rytų Europoje yra naudojamos sudaryti įspūdžiui, kad jie iš esmės sutinka su Maskvos terminologija ir požiūriu į "žmogaus teises"?

Ar ne keista, kad ilgam dalyvių sąrašą nematyti nė vieno čekų rašytojo? Juk toji mažoji šaly gausu europinio ir pasaulinio garso autorių, kurie visad mėgdavo dalyvauti tarptautiniuose susitikimuose. Ir vėl Sluckis pamiršta paminėti, kad po 1968 metų agresiijos, Čekoslovakijos įbruktinei vyriausybei nepavyko savo pusei

palenkti nė vieno iškilnesnio rašytojo, o grafomanų, dabar vadovaujančių čekų literatūriniam gyvenimui, matyt, buvo nepatogu Sofijon siųsti.

O kaip su vengrais? Sąrašą nė vienos žymesnės pavardės. Matyt, ir jais nebuvo galima pasitikėti. Ar ne jie neseniai pareiškė savo solidarumą su Lenkijos Darbininkų gynybos komiteto nariais?

Lenkai? Vienintelė, lengvasvorė pavardė — Ernestas Brilis. O kur kiti? Sluckis pamiršo painformuoti savo skaitytojus, jog lenkų rašytojai tuo metu grūmėsi su kitomis problemomis. Gegužės mėnesį Hamburgo mieste vykstano Tarptautinio PEN klubo konferencijos metu iš Varšuvos buvo gauta telegrama, kad lenkų vyriausybė uždraudė Lenkijos PEN klubo delegacijai išvykti į Hamburgą. Laikinais pareigais einantis lenkų PEN klubo pirmininkas, Julius Zulaszki, telegrama pranešė tarptautinės rašytojų organizacijos nariams apie Jono Josefo Lipskio suėmimą. Tarptautinio PEN klubo pirmininkas komitetas pasiuntė telegramą

Lenkijos Kultūros ministeriui, reikalaudamas, kad Lipskis būtų paleistas. Kiti Lenkijos rašytojai su Jerzy Andrzejewskiū prysaky, metė tiesiog iššūkį cenzūrai, išleisdami uždraustų raštų antologiją *Zapis* (Užrašas).

Tokie įvykiai nedrumstė "Sofijos dialogų" harmonijos. Užut protestavę prieš rašytojų areštus ar literatūros dalijimą. Sofijos susitikimo dalyviai, pasak Sluckio, "su didele pagarba" sutiko Leonido Brežnevo laišką ir pasakė "daug gerų žodžių apie Tarybų Sąjungos įnašą į taikos reikalą pasaulyje". Brežnevo laiškas susitikime perskaitė SSRS rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas Georgijus Markovas, žinomas, kaip uolus K. G. B. instrukcijų vykdytojas. Kitas literatūros koryfėjus tarybinės delegacijos sudėtyje buvo Fiodorenka, 1968 metais, būdamas Tarybų Sąjungos ambasadoriumi Jungtinėse Tautose, teisinę Čekoslovakijos agresorius ir pasmerkęs čekų ir slovakų rašytojus.

Norėjęs Sluckio paklausti: kodėl Sofijos susitikime dalyvių są-

rašė nebuvo ukrainiečių pavardžių? Argi negalima buvo sudaryti šios daugiau kaip keturiasdešimties milijonų tautos rašytojų grupelę? Jon būtų buvę galima įtraukti, sakykim, Merozą, Osadčy ir Svitlychny? Tiesa, čia būtų iškilusi mažytė problema — visi tie rašytojai vargsta lageriuose; kai kurie, kaip Morozas, yra taip išsekę, kad juos reikėtų užalkūnės ir tribūna nuvesti. Bet ar tokios kliūtys turėtų sustabdyti sovietinių rašytojus, pasak Sluckio, geidžiančius "išsaugoti taiką, bendradarbiavimą ir žmogišką solidarumą". Juk, jo paties žodžiais, "nėra alternatyvos... moralinių planetos klimato švelninantiems kolektyviniams bei asmeniniam kontaktams".

Sluckis rašo, kad delegatai daug keliavo po "žydinčią rožėmis ir liepomis pakvėpusią, laukinėmis aguonomis apsikaisiusią svetingą Bulgarijos žemę". Vaizdingai aprašyta gražioji Bulgarijos panorama. Bet Sluckis pamiršo papasakoti ir apie kitą, ne taip gražią, tos panoramos dalį, kurią žiūrėti amerikiečių spandoje taip

Priešingai, Mero kentėjimas yra pati jo asmeninio gyvenimo vertingumo apraška. Šia proga gali tik kilti klausimas: iš kur visa tai pas Merą?

Mero romanas yra savotiškos kompozicijos. Jis susideda iš septyneto neeiluotų giesmių, kurių daugumas kartojasi iki įkyrumo. Kartojasi ne tik kiekvienos giesmės įvykių ritmika, bet net išties dialogai, su kai kuriais ne iš sykių pastebimais pasikeitimais. Pirmoji giesmė prasideda žmogaus pastangomis gyventi, kuris nesutinka būti palaidojamas, nors viskas jo palaidojimui jau yra paruošta. Jis užėina Paržiūje į bariuką pasikalbėti su mergina. Jis kalbasi su ja apie Dievą ir vėlnią, apie prasmę, idė-

aprašė iš Bulgarijos pabėgęs rašytojas Ajanas Slavov:

"Lageriai, beprotiniai (kuriose sveiki žmonės traktuojami kaip pamišėliai vien dėl jų politinių įsitikinimų), persekiojami rašytojai (kurie negali išpausdinti savo geriausių kūrinių), išraiškos, spaudos, kelionės laisvės paneigimas. Nei asmens korespondencija, nei jo namai nėra priimtūs, neliečiami". Visa tai turėtų dominti ir jaudinti rašytojus. Tačiau apie visa tai Sofijoje nė žodelio nebuvo užsiminta.

"Visur Bulgarijoje mėlynuojanti" kongreso emblema — "balandis, knyga, o joje — žemės ritulys" — Sluckiui "priminė senąjį Pikašą". Ir ne be reikalo. Juk Pikašo nupieštasis taikos balandis buvo garsiojo Stalino taikos kongresų emblema. Ir tada, Sluckio vaikystės metais, Gulago salynui klestint ir ždanovščinai siautėjant, į taikos kongresus susirinkę delegatai su pagarba klausydavosi Stalino sveikinimų, liaupsindavo Maskvos politiką ir žadėjo kovoti už taiką, bendradarbiavimą ir žmogišką solidarumą.

ja ir visokias spalvas. Ieškodamas gyvenimo prasmės, jis nuėina pas savo seną draugą meistarą, kirpėją. Šis personažas yra jam geras, bet kartu ir gądinantis. Kirpimo metu jis dvasioje patenka pas burtininkę. Ji žada atidengti jam gyvenimo paslaptį. Pagaliau jis atsilanko pas pranašą, kuris žada jam šimtmetį gyvenimą, jei jis atsisądės Dievo ir visų savo spalvų. Tačiau šimtmetis gyvenimas jo nepatenkina, jis nori amžino gyvenimo. Bėbūnant pas pranašą, jį pagauna maldos priepuolis, besireiškiantis puikiais, ilgais perėjodais. Išėjęs iš pranašo, jis vėl susitinka su barelio mergina, kuri jo laukia.

Kai šita procedūra, su kai kuriais pakitimais, autorius pakartoja kokius penkis kartus, tai nenuostabu, kad ne viena skaitytoja pagauna nuovargis. Kyla klausimas: kodėl autorius taip daro? Galima spėti, kad šiais persikartojimais, niekur nenuvedančiais, jis nori kompoziciniu būdu išreikšti jo vaizduojamo gyvenimo bespalviškumą, mechanškumą ir kartu nuobodumą. (O galbūt, priešingai, jis nori tuo būdu įsiskamti pasakyti tai, ką jis nori pasakyti.)

Pagrindinis oponentas, su kuriuo susitinka šio romano žmogus, yra pranašas. Jis žada žmogui gyvenimą, bet apribotą įvairiomis sąlygomis. Žmogui reikia tik kartu su pranašu skubotai kartoti, kad nėra Dievo, nėra sielos, nėra visų spalvų. Viena iš marksistinio gyvenimo sunkenybių ir yra žmogaus sąlygojimas. To išdava: žmogaus gyvenimas pasidaro blankus ir šio romano žmogui nepriimtinas. Šio sąlygojimo padarinius, kurį žada pranašas, būtų, kad žmogus pats galėtų savo galvą nusiimti ir vėl ją užsidėti (231 psl.). Tai būtų savotiška žmogaus visagalybė.

Pranašas, susitikimų progomis, vaizdingai išdėsto istorinio materializmo mokslą, pasigaudamas savo stalo pavyzdžio. Šis stalas, sako jis, įvairiais amžiais buvo gaminamas įvairaus įrankio: akmeninio, geležinio, o ateityje jis bus gaminamas dar tobulėnį įrankio. Įrankio filosofija, kaip žinome, turi įvedamosios reikšmės visam, evoliucija persunkta marksizmo galvojimu. Tačiau protagonistas, atsilankydamas pas pranašą, pastebi priešingą procesą, nes kiekvieną kartą jo stalas yra vis labiau ir labiau suskilęs. Paskutinį kartą stalas turi jau penkis skyles. Pranašui iš tikrųjų rūpi ne žmogaus nemirtingumas, bet medžio (188 psl.).

Su pranašu tam tikrą ryšį turi barelio mergina, su kuria žmogus susitinka kiekviename Europos mieste. Ji jį žavi, bet jis žino, kad jina yra jam ne kas kito, kaip kryžius, prie kurio jis turi būti prikaltas (26 psl.). Tai reiškia, kad žmogus, gimdamasis nuo pranašo siūlomos pilkumos, neįieško savo išsigelbėjimo erotiniame išgyvenime. Šis nukry-

K. 2.

(Nėra 3 psl.)

Mokslo ir kūrybos simpoziumui artėjant

Pokalbis su dr. K. Ambrozaičiu, komiteto pirmininku

Vienas didžiųjų šių metų įvykių išeivijoje bus Mokslo ir kūrybos simpoziumas, įvykstantis Jaunimo centre, Chicagoje, lapkričio 23-27 dienomis. Visuomenėje jaučiamas gyvas susidomėjimas šiuo kelių dienų simpoziumu. Tad ir mes kreipėmės keliais klausimais į Mokslo ir kūrybos simpoziumo organizacinio komiteto pirmininką dr. Kazį Ambrozaitį, norėdami šį tą plačiau sužinoti ir su skaitytojais išgirsti pasidalinti.

— Kaip jaučiama mūsų visuomenės ir pavieniai tautininkai toliam užsimojimui ir ką rodo patirtis: ar dar ilgai galėsime panašius intelektualinio — kūrybinio pobūdžio dalykus organizuoti?

— Lietuviškoji visuomenė šia me krašte turi gana stiprų ilgą lietuvių kultūrai ir kūrybai, nors jis yra jau atvėsus, palyginus su tuo alkiu, koks jis buvo prieš 15 — 20 metų. Reikia vis didesnių, naujų ir įspūdingesnių parengimų sukelti entuziazmui ir visuomenės išjudinti, kaip tautinių šokių ir dainų festivaliai, operos parengimai, naujų asmenų sutikimai ir t.t. Mokslo ir kūrybos simpoziumas priskirtinas taipgi šiai kategorijai. Jis dar yra tik trečiasis ir vis su naujais asmenimis ir kitomis temomis.

Simpoziumai rengiami kas ketveri metai. Jam pasirodė reikalinga bent metų gana intensyviai darbo, planavimo, susirašinėjimų, ankstyvų rezervacijų ir kitų angažamentų. Organizatoriams talkininkų reikia ieškoti. Mielai talkininkauja senesnioji karta ir jaunijai. Vidurinioji karta yra daugiau išlepta, mėgsta jau paruoštus ir apipavidalintus parengimus, ypač Chicagoje, kur ir parengimus einama ne dėl sentimentų, bet dėl parengimo vertės. Aplamai didelis parengimų ruošiant, svarbu visuomenę tinkamai informuoti ir įtikinti, tada atsiranda daugiau talkininkų.

kurį lengviau prieiti prie pini-ginės. Lėšos yra vienas iš parengimo pasiekimo ar nepasiekimo priežasčių. Su idealizmu jau netoli galima nueiti. Įtikinta visuomenė yra gana dosni, bet ir čia dar reikia labai daug darbo tiems pinigams surinkti.

Šiame simpoziume dalyvaus per šimtą mokslininkų. Daugiau negalėjome priimti ar kviešti dėl vietos stokos. Nors tai tik nedidelė dalis lietuvių, dėsnių u-niversitetuose ar tyrimų įstaigose, tačiau patiriame, kad mokslininkai rodo norą grįžti prie lietuviškos visuomenės ir savo pasiekimais pasidalinti gimtąja, iš tėvų išmokta kalba. Yra pagrindinis tikėti, kad panašius mokslo dienų ateityje bus gal net dažniau, negu kas ketveri metai.

— Ko labiau pageidautumėte iš šikagiečių ir svečių simpoziumo dienomis?

— Didelis simpoziumo temų įvairumas ir akademikų kokybė turėtų daugelį intriguoti ir savaime sukvieči atvykti pasiklausyti ar net dalyvauti diskusijose. Vienintelį pageidavimą turėtų kvieči visus pasinaudoti šia reta proga, nes sekantis simpoziumas greičiausiai bus kitoje vietoje. Mūsų tikslas yra sudaryti sąlygas mokslininkams ne tik tarpusavyje susitikti ir pasikeisti informacija, bet ir juos pristatyti lietuviškai visuomeni, kad mokslininkai pajustų šiltą kontaktą su sava visuomenė. Tai proga įvertinti, kokią didelę ir svarbią kultūrinę jėgą turime išeivijoje. Iš šio kontakto laukiame rezultatų, kad kultūriniai ir moksliniai ginklai būtų nukreipti ir ateities Lietuvos gerovei. Tam ir mokslinės programos pirmininkas prof. dr. R. Šilbajoris pasiūlė ir Organizacinio komiteto direktoriatas entuziastingai priėmė, kad mokslininkai šį kartą savo temas nukreiptų į Lietuvą. Turime žinių, kad daugelis atvyksta savų moks-

Dr. Kazys Ambrozaitis, Trečiojo mokslo ir kūrybos simpoziumo Organizacinio komiteto pirmininkas. Nuotrauka Vytauto Maželio

lininkų išgirsti net iš tolimų vietovių. Be paskaitų ir simpoziumų, kiekvieną vakarą bus specialūs parengimai, kur bus duota proga pasireikšti ir kūrėjams bei menininkams. Nebus nė vieno vakarinio parengimo be kultūrinės programos. Tais parengimais šikagiečiai irgi turės progos pasinaudoti.

— Kas tuose vakaruose ypač įsidėmėtina ir kodėl apsispręsta už tokią, o ne kitokią programą?

— Masinių vakarinių parengimų su simfoniniu orkestru šį kartą atsiskėmė, kad nebūtų nukreiptas dėmesys nuo paskaitinės programos, o taipgi ir dėl finansų trūkumo. Atkreipėme dėmesį ir į kai kurių kūrėjų pasitarimą, kad pirmuose dviejuose simpoziumuose per mažą buvo duota progos pasireikšti kūrėjams. Nusprendėme, kad Jaunimo centras yra patogiausia vieta susikaupti ir neišsklaidyti

simpoziumo bei vakarinių parengimų, beiškant erdvesnių patalpų. Pradžioje planavome ir kvietėme atitinkamus asmenis suruošti retų knygų parodą ir parodą apie Vilniaus universitetą. Pakviestieji dėl rimtų priežasčių tą parodą negalėjo paruošti. Plati Lietuvių dailininkų draugijos dailės paroda vyks Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, kuri bus atidaryta kiek anksčiau — lapkričio 18 d., tačiau teis ir per visas simpoziumo dienas.

Susipažinimo vakaras įvyks trečiadienio vakare Jaunimo centro kavinėje, kūrybinę programą atlikti yra pakviestas rašytojas Aloyzas Baronas.

Ketvirtadienio vakaras paliktas laisvas specialioms posėdžiams ir pasisvečiavimui.

Svarbiausias dėmesys kreiptinas į penktadienio vakarą įvykstantį Literatūros ir muzikos vakarą Jaunimo centro didžiojoje salėje. Šioje kūrybos šventėje bus atžymėti laureatai bei premijų gavėjai ir išgirsta jų kūryba. Ši programa paruošta, bendraujant su Lietuvių rašytojų draugijos valdyba. Didžiausia atrakcija bus specialiai šiam vakarui iš Izraelio atvykęs rašytojas Iechokas Meras, laimėjęs LRD 1976 m. premiją, kurios mecenatas yra Lietuvių fondas. Iš Kalifornijos atvyksta 70 metų sukaktį švenčias poetas Bernardas Brazdžionis. Iš Los Angeles taipogi atvyksta Tomas Venclova ir iš Miuncheno atvyksta Eglė Juodvalkytė. Iš vietinių rašytojų dalyvaus tikrai N. Jankutė-Užabalienė. Muzikinę vakaro programą paruošti pakviestas JAV LB Kultūros tarybos ir Lietuvių fondo stipendiantas Darius Lapisas. Šiai šventei atidaryti specialiai iš Kennebunkporto atvyksta LRD pirmininkas Loenardas Andriekus. Užbaigtųjų balių įvyksta Šeštadienio vakare Beverly Hills County klube, kur meninę programą atliks Nerija Linkvičiūtė ir Bernardas Prapuolenis. Lauksime atvykstant garbingų svečių.

Organizacinis komitetas manė, kad tokios vakarinės programos derinsis su simpoziumo pobūdžiu ir tikslais. Literatūros vakarų ir koncertų susidomėjimas

yra labai didelis. Gaila, kad tik apie 700 laimingų asmenų galės tilpti salėje.

— Kaip vyksta bendradarbiavimas su paskaitinės programos vadovu?

— Esame pasidalinę veiklos barais, ir bendradarbiavimas vyksta labai sklandžiai. Prof. Šilbajoris yra energingas, plataus akiračio ir malonaus būdo akademikas. Su juo palaikome ne tik nuolatinį telefoninį ryšį, bet ir kviečiame ir į posėdžius apžvelgti organizaciniams darbams. Nežiūrint jo gausių įsipareigojimų, jis mielai atvažiuoja. Kai kurie visuomenininkai ir paskaitininkai kreipėsi į mane tiesiogiai, jų pageidavimai ir medžiaga buvo perduota mokslinės programos

vadovui, ir jis visus patenkino, net kai kuriems visuomeniniams klausimams duodamas mokslinį apipavidalinimą. Panašiai artimas ir malonus bendravimas vyksta ir su kitais prof. Šilbajorio komiteto nariais: dr. J. Reklaitiene, dr. V. Klemu ir dr. M. Vy-gantu.

Vienas iš didžiųjų mūsų rūpesčių buvo simpoziumo programos ir paskaitininkų leidinio paruošimas. Šį leidinį, apimantį apie 260 psl., redagavo J. Rimkevičius. Lituanistinio instituto ir PAIAS paskaitų santraukos buvo gautos laiku, tik ALGS paskaitininkai suvėlavo, kai kurie nepakliuvo į leidinį. Programos leidinys jau baigiamas spausdinti.

(Nukeita į 3 psl.)

Įvadas į premijuotą knygą

(Atkelta iš 1 psl.)

Žiavimas, tiesa, yra be žaidimų rankose ir kojose. Šio pasisakymo nereikia suprasti kaip Mero antifeminizmo. Moteriai jis pripažįsta tą patį kryžį. „Aš vyras ir aš moteris, mes dviese ir vienas aš ir žiurimė vienas į kitą, kaip užburti“ (198 psl.).

Ypatingo dėmesio yra vertas kitas jo personažas, pas kurį protagonistas reguliariai lankosi. Tai yra meistras, kirpėjas. Jis yra kažkas kito, negu pranašas. Iš jo žmogus taip pat nori sužinoti gyvenimo prasmę. Ją tačiau jis pateikia tik kaip pažadą, o ne kaip konkrečią, aptartą dalyką. Jeigu jo pavadinimas kirpėju turėtų reikšti jo apvalančią t.y. asketinę veiklą žmogui, tai jo vadinimas meistru — užmena kažką daugiau. Savo žirkleimis jis ne tik žmogų apvalo, bet ir jį mirtinai gašdina. Meistro rankose žirklys „drebėjo keistu netaisyklingu mirties ritmu“ (132 psl.). Iš meistro, kirpėjo šviečia daug gero tėviskumo ir žmogiskumo. Šalia to, su įšiekiančiu gyvenimo žmogumi jis turi kažkokį vidinį bendrumą. Juodviejų veidai veidrodyje paprastai susilieja į vieną. Kartais tuos mirtimi gašdinančius, ne tik apvalančius, įrankius žmogus paima ir savo rankas. Ir kai jis kartą, norėdamas nusizudyti, skustuviu persipjauna sau gerkle, veidrodyje jis pamato, kad yra nužudęs meistrą kirpėją. Ši simbolinė asmenybė yra pil-

na sunkiai išreikšiamas ir išseimiamas prasmės. Tai kažkas ne tik žmogiško, bet ir dieviško. Kalbant apie žmogaus ir Dievo sąryšį, galima prisiminti, kad Tomas Akviniečio sąryšis vienu atžvilgiu yra panašus į čia simboliskai Mero pavaizduotą (jei jis tai turėjo galvoje). Tomas Akvinietis, baigęs savo studijas apie Dievą ir pereidamas prie žmogaus studijų, rašo: „Po to, kai mes svarstėme apie Pavyzdį, t.y. Dievą, pasilieka mums dar pasvarstyti apie jo atvaizdą, žmogų“ (I-II įvadas). Ir jeigu būtų galima pratęsti šį Mero simbolinį personažą, tai su juo nebūtų sunku pereiti į krikščionišką mistiką. Nes, kai žmogus paima save naikinančią kryžį, jis prisaukia Dievą mirti už jį.

Kiekvienoje giesmėje (išskyrus dvi paskutines) viena iš reikšmingiausių šio kūrinio dalių sudaro žmogaus malda. Malda jam yra reguliari būtinybė. Jo maldos valanda įmuša, jam besikalbant su pranašu. Šios maldos yra ilgi periodai, užima kartais arti dešimt puslapių. Jis meldžiasi į Dievą, į Panelę Švenčiausią, į mėlėnų paukštį ar auksinę žuvį ir t.t. Šiose maldose autorius labiau negu kitur išreiškia savo gyvenimo filosofiją. Jose yra daug mąstymo, kurį nelengva pirmu susitikimu pažinti ir įvertinti. Tačiau reikia paskyti, kad bent pirmosios giesmės maldos Viešpačiui ir Paneli Švenčiausiai yra to-

kios, kad jomis galėtų pasinaudoti kiekvienas pamaldus žmogus. Pažymėtina, kad tos maldos yra laisvos nuo kokio nesveiko panteistinės ar animistinės prielaidos. Ir malda Marijai galėtų būti priimtina Marijos garbintojui, išskyrus vieną, per daug mums neįprastą, natūralistinį meilės apibūdinimą.

Nesileidžiant į visų maldų analizavimą, norėsiu atkreipti dėmesį tik į vieną pirmųjų maldų bruožą, būtent, labai giliai suprastą žmogaus asmens sąmonę. Šis maldininkas nesivaržo pripažinti, kad jis verkia dėl savęs. Kalbėdamas Viešpačiui apie reikalingumą jį išgelbėti, jis drįsta sakyti, kad „praies daug dienų, valandų ir metų, kol kas kitas stosi mano vietoje ir turės jį pradeiti vėl visą kelią iš naujo, nežinodamas, kiek laiko ir kokius kelius aš jau išvaikiojau“ (52 psl.). Ši labai tvirta savęs sąmonė yra viena iš giliausių atsvarų prieš komunistinį žmogaus nublinkimą ir kartu nuvertinimą. Nuolatines šio žmogaus kalbos apie įvairių savo spalvų atgavimą ir išlaikymą yra to paties pobūdžio savo asmenybės gynimo apraiška. Lietuviškoje — rašytoje mes neturime taip tvirtai pastatyto asmeninio vertingumo, kokį sutinkame Mero knygoje.

Šios knygos vardas jai netinka. Stripitazas, jeigu jis reiškia viliojantį išsirenginėjimą, tai to čia nėra. Čia yra atstovaujama visai priešingai pažiūrai, būtent, žmogaus pastangai išlaikyti save, nepaisant peršamo ir brūkamo iš-

renginėjimo.

Šis vardas galbūt buvo pateiktas Lietuvos. Jis galėjo eiti viena iš priedangos ir išsisukinėjimo priemonių, kad „klausan-tieji negirdėtų ir girdintieji nesu-prastų“. Iš viso šiame romane yra daugybė visokių priedangų, šelmiškų išsisukinėjimų ir abi-pusčių pasisakymų. Štai Romoje žmogus kaltinamas, kad jis esąs geltonas, sako: „nes aš ir ne gel-tonas visai, visai ne geltonas, ne-su geltonas, nes geltonas esu, kad juo visus apgauciau...“ (193 psl.). Šiuos išsisukinėjimus galima pa-teisinti tomis aplinkybėmis, ku-riose šis kūrinys buvo išgyven-tas ir parašytas.

Erotinis Mero vaizdavimas, be abejo, mūsų visuomeni atrodys perdaug natūralistinis. Vienas kitas tu vaizdų atrodys bereika-lingai. Tačiau iš to nereikia da-lyti išvados, kad Meras perverti-na lytinio santykiavimo reikš-mę žmogaus gyvenimui. Grei-čiau yra priešingai. Ne lytinia-mės santykiavime jis įtiesko žmo-gaus gyvenimo prasmės. Mero žmogui reikty laikyti labiau vie-niūsi atsiskyrėliu, negu žmogaus prasmės ieškančiu lytiniam išsi-lyginime.

Pasak vieno modernios poezi-jos analizuotojo, nuo romantiz-mo laikų mes esame praradę me-tafizinę poeziją. Individualus gy-venimas ir jo išgyvenimas yra pasidariusi vienintelė poeto reišk-imosi sritis. Poetas net neteko laisvės operuoti žodžiais, kurie yra anapus individualios realy-bės.“

Meras ateina į grožinę raštiją su visu glėbiu žodžių, kurie yra savokos.

„Prasmė, prasmė, prasmė... s'ekti... pasiekti... prasmė? idėja... pirminė reikšmė? nusidėti... nu-sikaltimas... prasmė? prasmė? neapvykanta... prasmė? prasmė? prasmė? ego... ego... ego... ego. prasmė? ego... ego... pirmąpradė reikšmė? leistina — neleistina, galima — negalima? balta — juoda? Dievas? vėlnias? praga-sas? rojus? idealas? svajonė? Die-vas ar vėlnias —geltonas ar o-ranžinis? violetinis ar žalias ar mėlynas ar baltas ar juodas ar žydras ar raudonas? ar juodas?“ (77-78 psl.).

Šiame žodyno pasikeitime gal-būt glūdi epochinė Mero reikšmė ir prasmė. Reikia pastebėti, kad jo savokų ilgesys nėra kokia ma-niera, o kyla iš konkretaus iš-gyvenimo ir gyvenimiško šio žo-dyno pasiliginimo. Žmogaus as-mens „nusausinimas“, savo iš-raiška gavęs Hegelio filosofijos iš-ryškintoje alienacijoje, Mero yra išgyventas, kaip asmeninė kan-čia. Jam tai reiškia jo spalvų iš-kojimą, attradimą ir apgynimą. Intuicija ir abstrakcija Mero kū-ryboje įtiesko atgal kelio į žmogų.

• Iechokas Meras, STRIPTIZAS, arba Paryžius - Roma - Paryžius. Romanas. Išleido „Ateitis“ 1976 m. Literatūros serija Nr. II. Aplan-ka piešė Zita Sodeikienė. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustu-vė Bostone. Knyga kietais viršeliais, 278 psl., kaina 8 dol., gaunama ir „Drauge“.

1) Pal. H. L. Wintherby, The keen delight, 1975, 85-86 psl.

Tel. Pr 8-3229
DR. ANNA BALUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą

Tel. naktinėje, skambinti 374-9084
DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val: pirm., antr., ir ketvirt.,
6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Reid. tel. Walbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penkt.
1:00-5:00 val. popiet. treč. ir šešt.
tik susitarus.

DR. Ant. Rudoko kabinetai perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GE 6-2400
Val: pagal susitarimą: pirm., ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt.
10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 738-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
valandos pagal susitarimą.
Reid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
steptelėja skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akių ligos
3907 West 105rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKS
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketvirt., ir penkt.
nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val.
vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-4000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGJA —
CHIRURGIA
814 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
689-4441 — 661-4605

Įėjimas ir buto tel. 682-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 40th South, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir šešt.

Tel. ofiso ir buto: OLYMPIE 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį.
Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REHANCE 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
2925 West 59th Street
Val: pirm., antr., ketvirt., ir
penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 3-8
val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-3919
Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave. kampas)
Val: pirm., antr., ketv., ir penktad.
prieš 3 iki 7 v. p. Tik susitarus

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITIS
7051 So. Washburn — Tel. 778-6766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo
receptus.
Didelis akinų rėmų pasirinkimas
Val: pirm., antr., penkt. 10-5:30
Ketv. 1-3 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p.
Trečiadienis uždaryta.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso:
111 No. WABASH AVE.
4800 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba Lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinus ir
"Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INESTU, POSLES IR
PROSTATO CHIRURGIJA
2686 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2889, rezid. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GE 6-0617
Ofiso val: pirm., antr., ir ketvirtad.
nuo 1:00 ligi 3:00 val. popiet

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 3-1233
Ofiso val: pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak.
Šešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 6-6196
DR. V. TUMASONI
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penktad.
3-5 ir 6-7 — tik anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6146
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 686-3106; namų 636-4630
DR. PETRAS ŽILIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val. pirm., antr. ir penkt.: 2-7
šeštadienis pagal susitarimą

Muzika ir poezija Dariaus Lapinsko rankose

Kalbamės su kompozitorium jo simpozinio veikalo proga

— Girdėjom, kad Mokslo ir kūrybos simpoziumo literatūros ir muzikos vakarui (lapkričio 25 d. Jaunimo centre, Chicago) parašėte naują muzikinį kūrinį. Kaip jį pavadinote ir kokio tai muzikinio žanro veikalas?

— ... Tavo gyvenimas mano... arba meilės daina mirusiam tėvui. Toks yra šio mano veikalo pavadinimas. Prancūzijos karališkųjų pilių lankytojas yra ruošiami "Son et Lumiere" (garsas ir šviesa) spektakliai. Ten garsas ir šviesa pagalba bandoma sugrąžinti gyvybę, džiaugsmą, liūdesį, juoką ir ašaras į neapgyventų ir apleistų pilių erdvę. Tai mano pasirinktas žanras šiam naujam veikalui.

— Kokia muzikinė ir žodinė veikalo tema?

— Fortepijono ir solistės atliekama čia dvylika dainų. Jos suskirstytos į keturis metų laikus: pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą. Čia šalia gamtos vaizdų, atitinkančių metų laikus, praeina ir žmogus savo gyvenimą — metų laikus: nuo nerūpestingos jaunystės — "Tyliai budėkit, vyšnių žiedai, virš to mūro. Tenai lauk girti vyrai ateina" — iki žilos senatvės — "Salčiau net už ledą jaučiu tave, mėnuli, ant savo žilstančio plauko"... Šių dainų tarpan įsikverbusi tėvynės ilgesio tema yra rečituojama dviejų aktorių.

— Kas visa tai atliks scenoje?

— Dalia Kučėnienė, Laima Rastenytė, Julius Balutis ir šias eilutes rašantis.

— Kieno ir kokie žodiniai tekstai panaudoti?

— Skaitomieji tekstai paimti iš Kazio Bradūno naujausios poezijos rinkinio "Alkana kelionė", o dainuojami tekstai yra atsiradę, panaudojant japonų poezijos vaizdinį aspektą, jį perleidžiant per kelių vertimų prizmę.

— Tai gal galima pasakyti, kad muzika ir žodžiai vienas kitą papildys, ir kaip jie bus apjungti vienu metu?

— Muzika ir žodžiai iš tikrųjų negali vienas kito papildyti net ir tuo atveju, jeigu jie būtų vieno ir to paties autoriaus parašyti, nes muzika turi galią paveikti žmogų, neprimenant jai bet kokią nereikalingą prasmingumą, kai tuo tarpu žodis, kiekvienas žodis, nekaltant jau apie frazes ir sakinius, nešasi su savimi tą prasmingą arba istorijos eigę prisietą jam prasmę. Tad, jeigu nenaudoji beprasmių žodžių, kurie tik savo sąskambiu turėtų paveikti ausį, kaip, sakysim, liaudiški — laduta, alieluma, sodaut, sunku atrasti, iš muzikinio taško žiūrint, ką nors bendro tarp žodžio ir muzikos. Žinoma, žodžiais ir prasme besidomintiems daug lengviau išgirsti muzikoje iliustratyvinę galią, kai teksto prasmė jiems aiški.

— Kiek laiko veikalo koncertinis atlikimas tęsis?

— Rengėjų buvau prašytas, kad jis nesitęstų ilgiau kaip 20 minučių, nes dar ir tas, ir anas, ir kitas turi tame vakare pasirodyti. Žinoma, būčiau galėjęs parašyti visą veikalo minutės ilgumo. Ir būčiau net su kaupu patenkines rengėjų pageidavimus. Bet kaipgi sutalpinsi visą žmogaus gyvenimą į vieną minutę? Ogi apie tai mano veikalas sukausi. Čia man prisimena vienas panaudotų veikale eilėraščių:

Išėjus iš šios kapa,
O pamiršo, paliko gyvenimą —
Prie šviningės Chesapeake
ilankos
Nusimetė našą tėvai.

Bet ar palengvėjo?
Vaikaičiai rankioja akmenėlius
Ir mėtė į gelmę...
Kas jiems dabar pasakys
Paskutinės munitinės kainą?

Mudu stovim ir svarstom:
Ką neštis ir ką palikti?

Darius Lapinskas

— Pastaruoju metu lyg ir buvot nutolęs nuo savo pamėgtos mirties temos. Dabar ir vėl ją užtinkame šiame naujame veikale. ar tai pradžia naujų kūrinių serijos šia tema?

— Mirtis — tai gana paika pamelė. Jai reikia skirti daug dėmesio. Jeigu į ją tik pasijunta nusikrausta, apleista, tuoj pat

užpykus moka atkreipti į save dėmesį.

— Jūsų paskutiniuose kūriniuose, kaip "Vargdienių mišios" arba kaip ir "Sventųjų narvo" programinėje muzikoje jaučiamas lyg šio toks nusigręžimas nuo reikiantio modernaus avantgardinės muzikos stiliaus, atitinkamo ankstesniuose Jūsų kūriniuose.

— Žmogus gyvena, mokaisi iš gyvenimo, iš savo pergyvenimų ir ... jaunėji. Kiekviena išgyventa diena priartina žmogų prie tų jaunystės pergyvenimų, kurių anuo metu negalėjai užtenkamai gerai išreikšti ir kuriuos dabar laimaisi sukuriant žmogų užrašyti. Bet kadangi dienos bėga, ir laiko ne per daug, tai stengiesi viską kuo ekonomiščiau užrašyti, idant kristalas prieš susikristalizuošanas, neišskristų iš drebančių rankų ir nesudūžtų.

— Esate Lietuvos fondo angazhuotas parašyti operą. Ar šio "simpozinio" veikalo rašymas nesutrukdė operos kūrybinio proceso?

— Sutrukdė. Ir dar kaip sutrukdė. Žvilgtelėjus dabar protarpiais į operos partitūrą ir vos atpažįstu savo charakterius bei jų gaidų charakterizacijas. Bet po šio simpozinio įvykio aš jiems visiems prisiėkiau neapleisti jų tol, kol neparašysiu gaidų paskutiniam "Amadear" sakiniui: "Ramybė jums".

Jis buvo suaugęs su gamta

ALGIRDAS GUSTAITIS

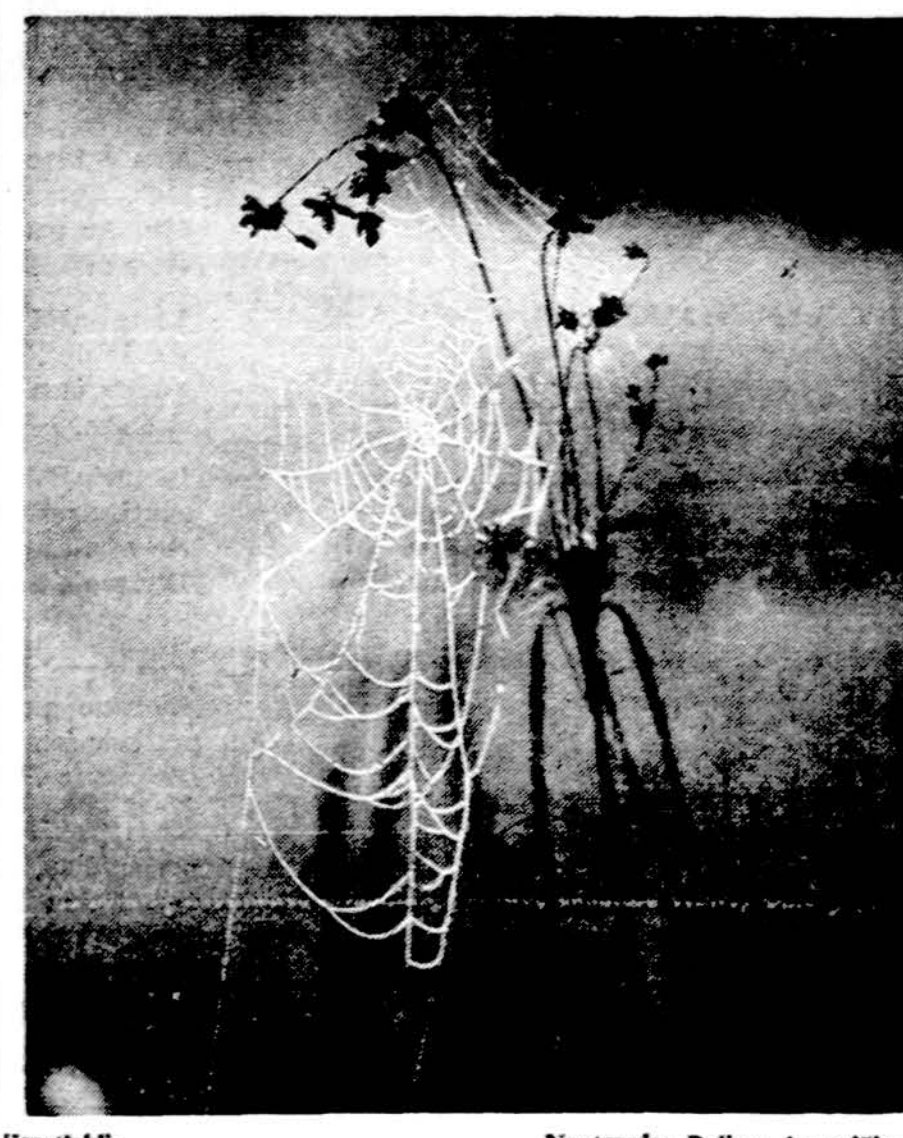
1976 m. leidykla "Mokslas" Vilniuje išleido knygą "Tadas Ivanauskas gyvenimas ir veikla". Redakcinę grupę sudaro: L. Kaičiūskis, A. Minkevičius, Vyt. Petrauskas, P. Zajančauskas. Sudarytojai: R. Budrys ir J. Prūsaitis. Knyga iliustruota T. Ivanausko ar jo šeimos nuotraukomis. Viso 240 psl. Knygos galutinės santraukos rusų ir anglų kalbomis. Tiražas 12.000 egz.

Tadas Ivanauskas yra žymiausias Lietuvos gamtininkas. Gimė 1882. XII. 16 d. Lebiadokos dvare, Lydos apylinkėse, kuri tais laikais buvo okupuota caristinių rusų, dabar yra okupuotos komunistinių gudų, Sovietų Rusijai neteisėtai tas sritis, priešingai Lietuvos — Sovietų Rusijos sutarčiai 1920 metais, perleisusiai Sovietinei Gudijai.

Jaunystėje nemokėjo lietuviškai, nors save laikė lietuviu. Kartą miške jis "sutinka vyžotą su kirviu rankoje. Nepažįstamas, priėjęs arčiau, užkalbina lietuviškai. Deja, Tadas jo nesupranta ir negali atsakyti savo gimtąja kalba, nes jos nemoka." Tuo ir pasibaigė mūsų susitikimas, bet jis man turėjo reikšmingų pasekų per visą mano ilgą gyvenimą. Palikęs vienas, aš susigraudinau... Štai, du lietuviai, susitikę savo krašte, negali susikalbėti gimtąja kalba... Man pasidarė koku ir gėda. Ir šį momentą akivaizdoje senos pušies ir žydinčio viržyno aš pasidėjau dar šį rudenį pramokti savo gimtosios kalbos" (15 psl.).

Profesorius Tadas Ivanauskas labai daug pasidarbavo Nepriklausomos Lietuvos gyvavimo laikotarpiu. Jis ne tik buvo ilgametis Lietuvos universitetų profesorius, bet ir paskelbęs daugiau kaip 500 straipsnių, per 30 knygų ir brošiūrų (leidinyje, su pakartotinomis laidomis, išvardinta 37 leidiniai). Daug mažesnių rašinių išsibarstę įvairiuose leidiniuose be jo parašo.

(Naujas 1 4 pusl.)

Voratininkis

Nuotrauka Dailios Ancevičienės

12 Lietuvos gamtininkų parodos Jaunimo centre, Chicagoje

Iš portugalų poezijos

MIGUEL TORGA

AŠ

Nepaisant visko, vis dar tebesu žmogus, kalbantis ir jaučiantis dvikojis! Po visų nelaimių ir audrų vis dar mano išvaizda tebeplūduriuoja mėnesėjų liūny puvesiuos!

Aš vis dar tebesu didysis stebuklas, kokį begalima pasaulyje rasti! Juodoji praraja, kurios dugne vingiuoja tekanti srovė: dangus ir vėsos bruozelis, čurlenantis kurios nors burnos noru gerti.

Kad rimta gamtovaizdžio tyla manęs išsiginia ir protestuoja, šio laimingo susitikimo šventėje nėra taip svarbu; Archangelo ar šėtono kūrinys, aš esu tas, sugebėjęs padaryti, ką padariau!

Mano likimas galėjo būti laimingesnis, karšta saulė galėjo išviešti iš abiejų pusių... Bet, Adomai, daviau, ką molis begalėjo duoti. Ir stebuklas, kad, nupuolęs kinu ir siela, iš viso žmogus nenumirė!

Ne! Nenorėkite, kad atsidurčiau kape. Nes aš gyvenau, alsuojau ir tikiu! Aš vis dar tebedainuoju ir virpu savo giesmėje! Aš, kuris savo riksmo grynume vis dar atsistoju!

PILIETINIS KARAS

Kovoju su pačiu savim. Kito neturiu priešo. Tai, ką galvoju, tai, ką jaučiu, tai, ką sakau, tai, ką darau, prašosi bausmės ir stumia į nusivylimą jėgų mano rankoje.

Kvaila sąjunga vaiko ir vyro.

Tai, kas esu, išėdžia tą, kas nesu. Ir kovoju su šiuo pavidalu, kuris išdaviškiškai mane apėmė ir įsitvirtino.

Nelaimingas su pamišimu ir be pamišimo prašau gyvenimą kito gyvenimo, kito motyčio, kito netikro likimo. Nepripažįstu nugalėto, nė įtikintu. Ir puolu savyje vyrą ir vaiką.

LAISVĖS ZIEDAS

Mirusiųjų šešėlis, gyvyjų praeikimas. Taip pat ir mes... Taip pat ir mes... O saulė traukiasi.

Laisve, vos vos tavo veidas šypsoi kaip anksti. Laisvė žmogaus žemėje ar po žeme.

Laisvė! Priešinga, kuris dedasi Dievu, tironija, amžinybė. Palaidoti nepalaidotieji, gyvieji, apgęti įkapėmis, buvusieji ir dabartiniai piliečiai, savo rankose turime baisią neigimo galią! Ir tai yra niekad nenusiviliąs žiedas amžino pavasario sode...

PALIEKĄ ŠEŠELIAI

Ne. Negalite nusinėti viską. Netekus kūno, sielos ir paties kapo žemės, pasilieka atsiminimas būtybės, kuri gyveno, kentėjo, mylėjo, dainavo ir niekad nenusilenkė klusniai tironijai, kuri jį nugalėjo.

Jūsų viduje palieka įsisąmoninimas, kad ten, kur pasaulis tuščiausias, buvo žmogus. Ir žinote, kad suvalgomi

rūgštūs atsiminimų vaisiai... Nematomos šmėklos kankina lengvą miegą demintandų bet kurio brolio laisvę.

HOSSANA!

Gėlėmis nubarstykite senojo pasaulio aslą. Antai ateina ateitis! Geidžiama visų poetų ir gyvenimo pranašų, ji paliko savo kopyltelę ir išėjo. Dar niekas jos nematė, bet ji graži. Tai ateitis...

Rozmarinai apibarstykite kiekvieną gatvę, kiekvieną slenkstį, kiekvieną sieną ir tikėkite stebuklais tos išganytojos, atnaujinančios laiką. Praeitį praėjo. Dabartis merdi. Apibarstykite gėlėmis vienintelę tiesą.

PRAŠYMAS

Viešpatie, guli lovoje, apsiklojęs skausmais; ir visa mano būtybė kaip septynios saujos purvo, septynios saujos išmatų motinos žemės, mane šaukiančios.

Viešpatie, keltuos iš gelmių šios mano būklės: kur buvo taip, sakau ne; kur buvo ne, sakau taip; bet nemutildau žemės balso, kuris manyje šaukia.

Viešpatie, baik su mamim, gerai nutaikytas smūgis, anksčiau nei man nusikerta; ar priešo šūvis... Pasinaudok bet kuria dingstimi iš mano Tau sakomų sarkazmų.

DIALOGAS

Klausiu... Bet kas man galėtų atsakyti? Tu negali, upe be sparnų, kuri esi prabėgusi... Nei tu, sparnuotoji planeta, kuri atrodo sustojusi.

Žmogus vien tik sau lygių padarų suprantą kalbą, mostus, O tie, kaip aš, žiūri į žemę ir į dangų, į upes ir į planetas, ir taip pat klausia...

Klausia, bet ką?

Išvertė P. G a u d y s

Miguel Torga (tikra pavardė Adolfo Correa Rocha), žymiausias šių dienų portugalų poetas ir iškilusias literatūros figūra. Gimė 1907 m. vargingoje bežemio šeimoje. Labai jaunas (13 m.) turėjo vykti į Braziliją uždaryti. Po 5 metų sugrįžęs į tėvynę, baigė medicinos mokslus, užsiima gydytojo praktika. Kartu su kitu poetu B. da Fonseca, pradėjo leisti literatūros žurnalą "Manifesto". Be kelių lyrikos rinkinių, M. T. parašė 3 novelių knygas, kelias dramas ir romanus, o taip pat 11 tomų "Dienoraščio", parašyto proza ir eilėmis.

Diktatūros metais Torga buvo patekęs į kalėjimą, jam buvo uždaušta išvykti į užsienį, cenzūra sulaukė spausdinimą kelių jo knygų.

Torgos poezijoje platų atgarsių turi tiksliai bei pastoraliniai mitai, bibliinių simbolių remiami, kaip pvz., sėja, pjūtis, gamta, žemė, vanduo, vėjas, gimdymas, Adomas ir Ieva. Jie Torgos lyrikoje iškyla ne kaip paprastos idėjos, bet kaip poetiniai motyvai. Jie išsako labai originaliai, neretai su priekaištais Kūrėjui "žmogaus iš kūno ir kaulų". Taip pat joje atsispindi dviejų pastarųjų generacijų rūpesčiai, nerimas ir viltys. Kaip tokią, Torgos poezija turėjo didelės įtakos jaunesniųjų poetų kartoms.

H. Torga laimėjo 1976 m. didžiąją tarptautinę poezijos premiją, kuri teikiama kas dveji metai. Jis yra pirmas portugalų poetas tokią premiją gavęs. Prieš tai jį buvo skirta italui G. Ungaretti, prancūzui Saint John Perse, ispanui J. Guillen, meksikietui Octavio Paz, vengrui Gyula Illes ir senegaliui L. Sedar Senghor'ui.

Pasitikim savaja visuomene, savais mokslininkais bei kūrėjais

Pašnekesys su Simpoziumo organizacinio komiteto vicepirmininku inž. J. Rimkevičium

Kalbamės su vienu iš tu trečiojo Mokslo ir kūrybos simpoziumo „juodadarbių“, be kurių čia pat vietoje kasdieninio rūpesčio, bėgimo, triūsimo ir kt. vargu ar kas pasidarytų. Siemietinio Mokslo ir kūrybos simpoziumo Organizacinio komiteto vicepirmininkas inž. Juozas Rimkevičius šiuo atveju yra bene pats didžiausias „juodadarbis“. Nuo to pokalbį ir pradėdame.

— Kiek jaučiame, esate čia pat vietoje Mokslo ir kūrybos simpoziumo visų darbų variklis ir pats darbininkas. Ar neaparko tas mėnesius beužsėdintis „kas, kur, kada ir kaip“ reikalas?

— Apkarsta tik pilstymas iš tuščio į kaurą. Kai reikalingas aiškus ir tikslas patrauklus, atsiranda darbininkų ir noro jungtis į dirbančiųjų eilę. Į visuomeninį, kultūrinį darbą žiūriu ne kaip į našta, bet kaip į pareigą ir drauge kaip į parodytą pasitikėjimą, kurio nevalia apvilti. Taip, kiek jaučiu, ir prisilimas pareigas žiūri ir kiti organizacinio komiteto nariai. Tokioje nuotaikoje buvau pagautas jau antrą kartą, kai buvau pakviestas talkon. Posėdžiautojų neturime. Visas komitetas ir taryba yra įdarbinti ne juokais, o darbų stoka tikrai negalime nusiskųsti.

Laikas artėja, įtampa didėja. Turime prieš akis didelį susitikimą ir norime, kad jo nesudrumsėtų techniniai, organizaciniai neįbaigti, neįprastai kliviniai. Norime, kad mūsų intelektualų ir visuomenės suartėjimas įvyktų kiek įmanoma jaukesnėje aplinkoje ir pakilioje nuotaikoje.

— Kurios problemos lengviau sprendėsi, kurios sunkiau? Ir ar

jau visos patenkinamai išspręstos?

— Lengviausiai sprendėsi patalpų klausimas. Lietuviai jėzuitai užleido simpoziumui visą jaunimo centrą. Tai įprasta vieta, lengvai pasiekiamas iš visų miestų džiū ir priemiestių čikagiečiams, o ir iš kitų miestų atvykstantiems svečiams. Praplėtoje, iaukiai įrengtoje kavinėje bus galima atsipūsti po darbų, pasidžiaugti laimėjimais, išklausti paguodžiančius žodžius po nepasiekimų ir pasistiprinti. Kavinė veiks visą simpoziumo dienas ir visas valandas.

Visi žinome, kad neužtenka vien gerų norų įvykdyti didesnio masto, visai lietuvių išeivijai labai reikšmingam renginiui, kurį, be abejonų, drąsiai galėsime užpajamuoti kaip kultūrinį laimėjimą, jei pavyks mugalėti dar tebesančius sunkumus. Čia prasideda klausimo antroji pusė. Yra pastovios, nesibaigiančios problemos. Visada trūksta laiko ir pinigų. Esame betgi optimistai, nes jaučiame, kad dėmesys simpoziumu visuomenėje yra gyvas. Tai ypač padrasinančiai veikia tuos, kurie stovime arčiau prie ruošos darbų. Tai skatina dar daugiau pasitempti, kad viskas sklandžiai praieitų. Pasitikime savaja visuomene, kuri rimtam reikalui atveda ir laiko ir paremia finansiai.

— Jūsų rankose, berods, yra ir Simpoziumo leidinio vadžios. Ar jis jau prie pabaigos? Kokia bus leidinio apimtis, kam jis bus naudingas ir kuo ypač galėsime pasidžiaugti?

— Atsakant spaudos darbuotojų lėksionui, leidinys yra „sunkus“ ir „laužomas“ Draugo

spaustuvėje. Susidarys per 260 psl. knyga. Formatas parinktas labai patogus. Dailininkas Br. Murinas nupiešė viršelį, kurio simbolį jau panaudojome „Kvieslyje“ ir pakvietimuose į banketą. Puslapių padvigubėjo, nes leidinys yra dvikalbis ir susideda iš dviejų dalių. Pirmoje dalyje — chronologinė eilė simpoziumo eiga. Tai programinė dalis su temų pavadinimais ir paskaitininkais. Antroje dalyje — alfabetinėje tvarkoje dalyvių gyvenimo apybraižos, vėliausieji moksliniai darbai, paskelbti spaudoje bei profesiniuose žurnaluose, ir paskaitų santraukos. Kiekvienam dalyviui yra skirti du puslapiai vietos. Pirmasis leidinio tikslas — būti vadovu dalyviams simpoziumo eigoje ir sąjūndinti visuomenę su paskaitininkais. Tikslus simpoziumo darbų sekimas bus įmanomas, tik turint rankoje šį leidinį.

Klausiate, kam jis bus naudingas? Lietuvišku požiūriu jis jau buvo naudingas tiems, kurie jį priėmė. Būtent — visam šimtui paskaitininkų. Reikėjo ne juokais prisėsti, paprakatuoti ir galbūt net pirmą kartą mokslinę temą vystyti lietuviškai. Čia ypač sunkų bandymą turėjo technologai ir medikai. Terminijos klausimas buvo ir lieka labai jautrus, ir jo sprendimą reikia paspartinti, kad turėtume ateityje panašiuose darbuose kuo vadovautis. Rušiant šį darbą, buvo apsispręsta, neturint visuotinių priimtų atikmenų, akademinius laipsnius, institucijų pavadinimus nelietuvininti, pridėdant galūnes, bet palikti anglų kalboje. Santraukose ir biografijose palikta daugiau „laisvės“ autoriams. Esu dėkingas Juozui Masilionui, peržiūrė-

Inž. Juozas Rimkevičius, Mokslo ir kūrybos simpoziumo Organizacinio komiteto vicepirmininkas.

jusiam lietuvių kalbą ir Sauliui Giminiui — angli.

Kuo galėtume džiaugtis? Ne tik džiaugtis, bet ir didžiulius privaltume, turėdami tokį gausų būrį taip gražiai moksliniam pasaulyje besireiškiančių savo tautiečių, reprezentuojančių savo tautą. Jie atvyksta paliudyti savo norą priklausyti savajai bendruomenei. Tai istorinis susitikimas. Jis turi būti užrašytas ne vien tik leidinyje, bet ir periodikoje, kad įvykis neliktų vien žaibo blyksneliui, be pėdsakų, nes spausdintas žodis yra patvariausias ir ištikimiausias praeities liudytojas.

— Kai visuomeniniam sektoriuje esame vieni prieš kitus ko-

vingai įsiaištrinę, sakykit, ar mokslo ir kūrybos srityse lietuviui yra toks pat atšiaurus? Simpoziumo organizaciniame darbe turėjote daug nuolatinių kontaktų su intelektualinio klando žmonėmis. Kokie jūsų išpučiai šioje patirtyje?

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS, Nuomoja, Pardoda, Taiso. Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas. Phone — 581-4111. 5610 S. Pulaski Rd., Chicago

—Kovingas klausimas. Su daugeliu esu susirašinęs, kalbėjęs, susitikinęs. Nė vieno atveju neprisimenu, kad bent mažiausia užuomina būtų pastebima nesantaika, kaip vadiname — atšiaurumas ar nepasitikėjimas vieno kitu. Priešingai, atvirumas, nuoširdumas, paslaugumas buvo jaučiamas kiekviename pašnekesyje. Manau, kad šis klausimas tarp akademikų visai neegzistuoja. Tikiu ir meldžiu, kad tokioje nuotaikoje ir visuomenės įsijungtyje ir simpoziumo darbus.

Tas pats pasakytina ir apie generacijų nesuskalbėjimą. Vyriausią paskaitininką turėsime 77 metų amžiaus, pradėjusį akademine karjerą V.D. universitete Kaune, o jauniausią 25 m. amžiaus, gimusią jau Amerikoje. Tai iškalbingas bendradarbiavimo pavyzdys, nereikalaujantis paaiškinimų. Mokslas, kaip ir tiesa, neklausia, kas pasakė, bet ką pasakė.

Atleisk, Redaktorium, kad, užsiėmęs techniniais dalykais, vien apie juos ir porinu. Visada yra pagunda vertinti tik rėmus, organizaciją, primirštant turinį, kuris sudaro simpoziumo prasmę ir vertę. Išeivijos istorijoje, manau, dar neturėjome tokio sukaupimo į vieną vietą tokiu trumpam laike tiek intelektualinių pajėgų, kaip turėsime šiame simpoziume. Tai, supratama, kelia mūsų pasididžiavimą, bet drauge ir įpareigoja ne vien tik organizatorius, bet ir visuomenę parodyti jam deramą dėmesį.

Kviečiame įsigyti šiuos dvi įdomius knygas:

TRETEJI VAINIKAI

Lietuvių Poetijos Antologija, dalyvauja virš 30 autorių, ketisais vit-selais \$6.00.

KARONA

Anatolijaus Kairo istorinė poema, trys istorinės dramos iš Mindaugo laikų, 316 pusl., iliustruota, ketisais vit-selais \$6.50.

Užsakant abi knygas kartu \$10.00. Užsisakyti:

DIALOGAS, 4304 W. 53th Str., Chicago, Ill. 60632

MARQUETTE PHOTO

SUPPLY

REKREACIJOS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Dang autapysite, pirkdami šiuos reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidėmami pasirinktus reikmenis ypatingai pigiai. Pilei užbaigti foto montavimą aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. — PROspect 6-8998

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBES
Pardavimas ir Taisyimas
2846 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!
Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Druglist, Red-Blue Book, Drug's-Chemist Order STRAIGHT JIB LABS: J.A.S. 2537 W. 69th St., 1640 W. 47th St., 604 Ave. S. 14th St., Chicago, Ill. 1147 S. Ashland Ave., 2824 No. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 1 oz. week supply — \$6.00. Money Order postpaid. Send Today. JIB LABORATORY, 1437 So. 49th Ave., CHICAGO, ILL. 60650

Jis buvo suaugęs su gamta

(Atkelta iš 3 psl.)

Ypatinga reikšmė prof. T. Ivanauskui skiriama dėl to, kad jis savo veikloje, savo raštus vis skatinio mėlėti paukščius, gyvą gamtą, medelius ir visus Aukščiausiojo tvarinėlus. Jis pradėjo Lietuvos paukščių žiedavimą, įsteigė Gamtos muziejų prie Vytauto Didžiojo un-to Kaune, įsteigė Kaune zoologijos sodą (senosios Lietuvos laikais Lietuvoje būta didingų zoologijos sodų), garsio lietuvių mokslininku varda užsienio universitetuose ir t. t. Jis veisė Lietuvoje naujus augalus. Tarp daugybės kitų vieną pavadinu „Vytis“, ir tas vardas tebėra neiškritęs iš šiuolaikinės literatūros apie profesorių. Savo ūkyje Obelynėje, buvusioje 8 km. nuo Kauno vakarų link, priaugino daugybę naujų, iki tol Lietuvoje nebuvusių vaismedžių, augalų, medžių, krūmų, juos su-sivežęs iš įvairių kraštų.

Prof. T. Ivanauskas yra dalyvavęs dvilikoje mokslinių — gamtinių ekspedicijų, iš jų parvežęs vertingų duomenų, pavyzdžių. Bene geriausia ir turtingiausia ekspedicija buvo į Braziliją, finansuota 1931 m. Kaune leisto savaitraščio „Mūsų Rytas“. Toji kelionė paskatino profesorių parašyti knygą „Trys mėnesiai Brazilijoje“, išl. 1932 m. ir antra laida 1960 m.

Su laiku, tikėjime, visi prof. T. Ivanausko straipsniai, knygos, raštai bus išleisti knygomis. Tada būtų matyti pilnoji jo duok-

lė Lietuvos ir pasaulio gamtos mokslui.

Dabar išleistoje ir čia minimoje knygoje išvardinami ir trumpai suminima jo mokslinė ir visuomeninė veikla. Yra jo bičiulių, pažįstamų laišku, atsiminimų. Tai vertinga medžiaga, nors yra tikrų nutylėjimų. Sakysime, išvardinant prof. T. Ivanausko gyvenimo, veiklos datas, niekur neminima jo darbuotė Lietuvos Saulių sąjungoje, kurios labai veikliu nariu jis buvo. Neminiama apie prof. T. Ivanauską straipsniai užsienio lietuvių spaudoje. Esu paskelbęs atsiminimus apie prof. T. Ivanauską „Skautų Aidede“, jo kai kurių knygų aptarimus „Dirvoje“ ir kitur — viso tai nežodeliu neminima. Nors ty straipsnių atspaudus jo gimines ir įteikė redaktoriams. Tiesa, paskelbė mano pasisakymą apie prof. T. Ivanausko knygą „Lietuvos paukščiai“ 1939 m. „Naujojoje Romuvoje“, Nr. 31 — 32. Bet tai buvo Lietuvoje, ne užsienyje... Kas buvo rašyta apie prof. T. Ivanauską užsienyje, nutilima. Tokia „tvarka“ ir „tiesa“ dabar okup. Lietuvoje!

Prof. T. Ivanauskas nuo jaunystės iki pačios gyvenimo pabaigos labai uoliai medžiojo. Net pasirašiusiudamas lazdėle. O raše labai gražiai, kaip tikras rašytojas.

Prof. T. Ivanausko laiškas

Su prof. T. Ivanausku buvau vieną kartą susitikęs ir tai man padarė nepaprastą įspūdį. Po ilgų metų pavyko pasiekti prof.

Ivanauską laišku. Jo atsakymas man rašytas 1970 m. vasario 5 d. skamba taip:

„Mielas Prieteliau, Jūsų laiška iš š. m. sausio 19 d. šandien gavau. Aš kaip senas žmogus (man šiemet sukako 87 metai) gyvenu praeitimi, tad prisiminimai iš senų laikų turi man tikros poezijos, ir todėl Jūsų laiškas buvo man malonus. Aš kaip per rūkus prisimenu Jūsų apsilankymą pas mane, bet vėlesniais laikais buvo tiek įvykių, daugiausia sunkių pergyvenimų, kurie nutrynė ar užmaskavo praeitį, kad aš pradėtu praeitį užmiršti. Kartais pavydžiu Jums, atsidūrusiems tolimuose kraštuose, bet vėl pagalvoju, kad aš ir čia reikalingas, kad aš savo darbais galū nors trupinėli naudos atneši savo kraštui. O pagalba labai reikalinga. Prieš visas blogybes turime tik vieną (prof. pabrakta) ginklą, o tas ginklas tai kultūros kėlimas.

Aš ligi šiol dar dirbu aukštojoje mokykloje, bet ne universitete, o Medicinos Institute. Praėjusiais metais pagalios pradėjau sirgti (stenokardija — širdies ligą) ir spėjau, kad reiks išeiti į pensiją, bet kol kas mėginu toliau dirbti.

Mūsų gamta, ypač paukščiai ir žuvis, pergyvena liūdnus laikus. Dėl melioracijos, dėl pelkių nusausinimų, dėl insekticidų var-tojimo tie gyvūnai labai nukentėjo, kai kurios rūšys baigia savo egzistenciją. Liūdna, labai liūdna. Tarp kitko beveik išnyko gervės, tetrėvinai, o baltųjų gandrų aptinkami tik tušti lizdai. Net plačiame Sibire, Kaspijos

krašte ir Tolimuose Rytuose visa gyvūnija nukurdo. O jog Sibire viename kvadratinime kilometre gyvena pusė žmogaus, o pas mus apie 46 žmones. Ar žmonija supras tą žalą, kurią žmogus pats sau daro?

Labai gailiuosi, kad negaliu Jums atsiųsti savo raštų, nes dėl mažo tiražo viskas ūmai išparduodama. Dabar į leidyklą atidaviau savo veikalą „Is mano praeities“, tik Dievas žino, kada jis išeis viešumon, o norėčiau jį Jums atsiųsti.

Siūlomus Jūsų žurnalus norėčiau gauti.

Jūsų

T. Ivanauskas“.

*

Tarp apščių paskelbtų prisiminimų apie prof. T. Ivanauską, Danutė Vailionytė rašo: „Obelynės svečių tarpe būdavo labai įvairių žmonių. Lankydavosi mokslininkai, profesorius draugai, filosofai, istorikai, įvairių visuomeninių pažiūrų žmonės, poetai, muzikai ir visuomet būdavo laukiamas jaunimas, kuriame matyti, ir profesorius ir teta Honorata norėdavo įžiūrėti mūsų visuomenės ateitį. Jaunimui pasireikšti, parodyti savo sugebėjimus bei talentą čia visuomet būdavo sudaromos palankiausios sąlygos. O svečiai Obelynėje mėgo“ (191 psl.).

Dabar okup. Lietuvoje yra daug gamtinių. O kaip užsienio lietuviuose? Pasiekusieji viršūnes turėtų skardenti knygomis ar bent savo srities straipsniais lietuviškoje spaudoje.

Prof. Tadas Ivanauskas mirė 1970 m. birželio 1 d. Lietuvoje.

AR TURITE ĮSIGIJĘ ŠIAS PLOKŠTELES?

AKVARELĖ

VILJIA

SUTEMŲ GARSAI

AR PAMENL..

TEVYNEI AUKOJAM

GARBĖ TAU, VIESPATIE

TEVISKĖS NAMAI kantata

KUR LYGOS LAUKAI

— Lietuviškos Lengvos muzikos rinkinys: **Žalioji banga**, **Dar nežinia**, **Tu man brangiausia**, **Oi, oi, oi!**, **Polka**, **Mėzasis šeikas**, **Daina apie Kauną**, **Jūreivių valsas** ir kitos. Kaina \$6.00

Motery kvartetas, direktorius L. Stukas, akompanuoja A. Maleski. Dainos — **Kur gimta padangė**, **Apynėlis**, **Oi motinėli**, **Rid rito**, **Už mėlynų marių**, **Piršliai**, **Kareivėliai ir kitos**. Kaina \$8.00

— Vanda Stankienė. Orkestras ir trio — **Bobby Christian**, **Svajonė**, **Joninių vabalėlis**. Apkabink mane, **Tik nežinau**, **Kas iš to ir kitos**. Kaina \$5.00

— Vanda Stankienė. Orkestras Bobby Christian, muz. Vytautas Jančys. **Neužmirštuolės**, **Ilge-sys**, **Ar pameni**, **Sudiev**, **Sidabrines naktys** ir kitos pramoginės dainos. Kaina \$5.00

Lietuvių Meno ansamblis **DAINAVA**. Kur bėga šėsupė, **Jūs berniukai apgavikai**, **Lietuviai esame mes gimę ir kitos**. Diriguoja Stepas Sodeika. Kaina \$5.00

— Lietuvių Meno ansamblis **DAINAVA**. Tyliaja naktį, **Sveikas, Jėzau**, **gimusi**, **Linksmą giesmę mes užtrauksim**, **Malda žuvusiems** ir kitos. Diriguoja Stepas Sodeika ir Algis Simkus. Kaina \$5.00

— Los Angeles šv. Kazimiero parapijos choras. **Lietuvio giesmė**, **Pradės aušrėti aušti**, **Mano protėvių žemė**, **Lietuvos himnas** ir kitos. Dirigentas Bronius Budriūnas. Kaina \$6.00

— Šioje plokštelėje rasite: **Tu, žeme gimta**, **Ko nerimsti tu, širdie**, **Kainą sėkmė**, **Nebark manęs**, **Daina be galo** ir įvairios kitos. Išleido „DAINA“, Chicago. Kaina \$6.00

Užsakymas siųsti: DRAGAS, 4345 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629

Užsakant pildyti šio laiško ir kitų laiškus, patvirtinti. Ilgą gyvenimą užsi-gi moka 5% mokėdų. Užsakymams į Kanadą reikia pridėti po \$1.75 pašto išlaidoms.

Kultūrinė kronika

KULTŪRINĖ VAKARONĖ.
SKIRTA BALIUI SRUOGAI

Minint 30 metų sukaktį nuo poeto, dramaturgo ir profesoriaus Balio Sruogos mirties, ateinančio penktadienio (lapkričio 18 dienos) Jaunimo centro kavinės Chicagoje vakaronė skiriama Balui Sruogai prisiminti ir pagerbti. Vakaro programoje išgirsime ištraukas iš Balio Sruogos dramų, aktorius Algimantas Dikinis skaitys ištrauką iš Balio Sruogos kacetinio „Dievų miško“ ir kalbės apie Sruogos dalyvavimą sovietinėje okupacijoje, prie Balio Sruogos kūrybos ir savų atsiminimų stabtels Kazys Bradūnas, bus girdimi įrašai A. Jurašienės ir R. Šilbajorio pasisakymai, Daina Markelytė deklamuos Balio Sruogos poeziją. Vakaronę praves aktorius Algimantas Dikinis. Jos pradžia 7 val. 30 min.

NAUJAS VYTAUTO ALANTO ROMANAS

„Draugo“ spausdintuvė baigta spausdinti ir išvežta risyklon naujas Vytauto Alanto romanas „Liepkalnio sodyba“. Romane vaizduojamas nepriklausomos Lietuvos laikų ūkininkų gyvenimas. Romaną išleido Lietuvių agronomų sąjunga. Knyga iliustruota A. Verbičko piešiniais. Leidinys 440 psl., kaina 10 dol.

METINĖ NUOTRAUKOS
MENININKŲ PARODA

Kasmetinė, tradicija virtusi, mūsų foto menininkų paroda vakar atidaryta Jaunimo centre, Chicagoje, vėl sustraikė būrį šios srities kūrėjų. Šalia jau ryškų vardą įgijusių veteranų, matome apėčią ir entuziastingo jaunimo darbų. Paroda tęsis visą ateinančią savaitę, uždaryma lapkričio 20 d. Parodoje dalyvauja apie 40 fotografų. Išstatyta apie 300 juoda-balta ir spalvotų nuotraukų. Paroda vyksta Jaunimo centro mažojoje — apatinėje salėje.

LIETUVIŲ DAILININKŲ
PARODA ČIURLIONIO
GALERIJOJE

Platus pobūdžio (ne vien Čiurlionių) lietuvių dailininkų

Balys Sruoga (1896-1947)

Balio Sruogos kapas ir antkapinis paminklas Rasų kapinėse, Vilniuje.

kių paroda M. K. Čiurlionio dailės galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, atidaroma ateinančio penktadienį (lapkričio 18 d.) 7 val. vak. Paroda tęsis iki lapkričio 27 d. Ją aplankyti turės progos taipgi Mokslo ir kūrybos simpoziumo dalyviai.

LIETUVIŲ LITERATŪRA
BOOKS ABROAD - WORLD
LITERATURE TODAY
PUSLAPIUOSE

Oklahomos universiteto leidžiamas žurnalas, skirtas žvilgsniui į visą pasaulinę literatūrą, metų metais nemažai vietos yra skyręs ir lietuvių literatūrai. Žurnalą redaguoja Ivar Ivask, estas, Oklahomos universiteto profesorius. Žurnalas anksčiau vadinosi Book Abroad, dabar vadinasi World Literature Today. Ivar Ivasko redaguojamas, žurnalas tapo vienu ryškiausių šios rūšies leidinių Amerikoje ir visame literatūros pasaulyje. Iš spaudai redakcijos paruoštų informacinių lankstų matome, kiek per dešimt paskutinių metų (nuo 1968) žurnalo puslapiuose yra buvę literatūrinės lituanistikos.

Iš viso yra recenzuotos 124 lietuvių grožinės literatūros knygos: iš jų 68 išleistos Vakaruose ir 55 Sovietijoje arba Rytų Europoje. Rašė dvidešimtis recenzen-

tų. Štai jų pavardės: Rimvydas Šilbajoris (80 recenzijų), Algirdas Landsbergis (8), Vytautas Duskas (5), Viktorija Skrupskelytė (5), Stella Rosenfeld (4), Ivar Ivask (3), Audronė Willeke (3), Ilona Gražytė-Maziliauskienė (2), Violeta Kelertas (2), A. Šešplaukis (2), Zivile Bilaišytė (1), Birutė Ciplijauskaitė (1), Kęstutis Keblys (1), George Kurman (1), Ilse Lehistė (1), Jaan Puhvel (1), Liūtas Mockūnas (1), M. G. Slavėnas (1), Delija Valiukėnaitė (1), Jonas Zdanys (1).

Ne recenzijos, bet atskiri literatūriniai straipsniai apie lietuvių literatūrą žurnale buvo 7. Jų autoriai: Rimvydas Šilbajoris (2), Birutė Ciplijauskaitė (1), Viktorija Skrupskelytė (1), Ilona Gražytė-Maziliauskienė (1), Algirdas Landsbergis (1), Mardis Valgemae (1). Šiuose straipsniuose buvo paliesta folkloras ir drama, absurdo teatras, išėjusių poezija, H. Radausko, Juozo Apučio, Alfonso Nykos — Niliūno, Kosto Ostrausko, Henriko Radausko ir Antano Škėmos.

Žurnalo puslapiuose buvo įdėtos nuotraukos šių rašytojų: Kazio Bradūno, Sigitos Gedos, Alfonso Nykos — Niliūno, Kosto Ostrausko, Henriko Radausko ir Antano Škėmos. Žurnalo puslapiuose taipgi kelis kartus puošė mūsų dailininkų Vytauto Kasiliūno ir Vytauto O. Virkau piešiniai.

Nauji leidiniai

• Eve Bates. SU DIEVU. GOOD-BYE. Joys and Hardships of a Lithuanian Immigrant Girl. Manyland Books. New York. 1977 m. 226 psl. 9 dol. 95 ct.

Tai vienos JAV imigrantų šeimos iš Lietuvos iškūrimo ir gyvenimo istorija, smulkmeniška nupasakota, pavaizduojanti jų sunkumus, ryžtą, kietą darbą pasiektus laimėjimus, tragiškus pergyvenimus, vyrų tapus paralyžuotais. Tuos pergyvenimus aprašydama, duktė perteikia nemažai iš motinos girdėto lietuvių folkloro, pasakoja Lietuvos praeities iškaras, atžymi Lietuvos sunkumus okupacijoje. Knyga patraukia dėmesį ne literatūrinėmis puošmenomis, o nuoširdumu, Lietuvos ir savo lietuvių tėvų meile.

• EGLUTĖ, 1977 m. spalio mėn. Laikraštėlis vaikams išėjimo. Leidžia ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos sėsys. Vyr redaktorė — ses. O. Mikailaitė. Administruoja Danguolė Sadūnaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata 7 dol.

Šiame numeryje rašo: V. Šimaitis, I. Grigaitienė, I. Arnauskaitė, J. Zubienė, M. Girniuvienė, Lipiūtė. Spausdinama vai-

kų kūryba, dainos, galvosūkiai ir kt. Puslapiu iliustruoti Z. Sodeikienės, M. Girniuvienės, R. Lapšienės, J. Paukštienės ir P. Osmolskio piešiniai.

• VYTIS, 1977 m. spalio mėn. Nr. 8. Mėnesinis Lietuvos Vyčių žurnalas. Redaguoja Loretta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountainside, N.J. 07092, Administracijos adr.: Vytis, 2524 W. 45th St., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata 5 dol. Žurnalo puslapiuose naudojamos anglų ir lietuvių kalbos.

Beveik visas naujas leidinio numeris skirtas 64-tajam Lietuvos Vyčių seimui, įvykusiam Providence, R. I., š.m. rugpjūčio 20 d.

• MŪSŲ ŽINIOS, 1977 m. spalio mėn 30 d., Nr. 15. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje dvasiaitinių biuletenis. Redaguoja Alg. Kezys, S.J., ir Ant. Saulaitis, S.J. Administruoja Petras Kleinas, S.J. Siunčiant biuletenį paštu, bent 5 dol. metams. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

Numeryje rašoma Visų Šventųjų dienos tema; minima Jaunimo centro 20 metų sukaktis; išgirstame plačiau apie Bylų ir Bylaičių dailės kolekcijas; daug dėmesio skiriama jaunimo ir bendruomeninei veiklai, o taipgi beartėjančiam Mokslo

MES STENGIAMĖS DUOTI LIETUVIAMS GERIAUSIĄ
PATARNAVIMĄ IR GERIAUSIAS PIRKIMO SĄLYGAS.

ĮSIGYKITE LABAI PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ
SUSISIEKIMO PRIEMONĘ.

LeBARON

Mažas labai patogus 1978 m.
CHRYSLER
nuo \$ 5,250.00

Le Baron Medallion 4-Door Sedan

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$100. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patalys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI7-1515

Seniausios automobilų parduotuvės Chicagoje, gerbiamas virš 60 metų.

PLYMOUTH—VOLARE—CHRYSLER—ARROW

BOSTONO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS JAUNIMO SEKCIJA

— ruošia —

NAUJŲ METŲ SUTIKIMA

KVIEČIAME VISUS LIETUVIUS IŠ VISŲ LIETUVIŲ KOLONIJŲ

Gruodžio 31 d., 1977 m., 8:00 val. vakare

BOSTON PARK PLAZA HOTEL, Grand Ballroom (buvęs Statler Hilton)

PROGRAMOJE: įspūdinga vakarienė, garsus astuo nių asmenų orkestras.

Bilietai kaina: Įskaitant vakarienę, gėrimus ir šampaną, \$26.00 asmeniui.

Bilietai įsigijami iki gruodžio 10 d. Stalai 10-čiai asmenų rezervuojami pas:

BIRUTĖ ADOMAVICIUTĖ (617) 729-0278
4 Sheffield West, Winchester, MA 01890

DAIVĄ IZBIKAITĖ (617) 326-7442
26 Old Stone Road, Westwood, MA 02090

Norintiems nakvoti viešbutyje pastatymas garaže \$1.

rezervacijos kortelės su 29% nuolaida. Automobilų

LAUKIAME!

ir kūrybos simpoziumui; recenziatorių, I. tomas ir Vincento sužaidimas knygos: Prano Čepė-Liulevičiaus „Lietuvių tautos ir no „Naujųjų laikų Lietuvos is-valstybės istorija“, IV dalis.

SARAŠAS LIETUVIŠKŲ PLOKSTELIŲ,
KURIOS VERTOS DĖMESIO:

Nr. 222

2 — Rinkiny. Dainuoja S. Citvaras. Tremtinio daina ir kitų dainų ir operų viso 13 kūrinių.

3 — Rinkiny. Dainuoja 12 dainininkų ir penki chorai. Linėlį rauna ne viena, iš rytų šalelės, Palankė, palankė, Alutis. Choras. Viso 12 įvairių dainų.

4 — Rinkiny. Dainuoja Kipras Petrauskas Traviatą, R. Marijošius. Trys chorai dainuoja. 12 įvairių operų ir liaudies dainų.

5 — Rinkiny. Dainuoja Kipras Petrauskas operų arijas iš Pajacų, Toskos ir kt. Dainuoja 3 operos chorai įvairias arijas ir lietuvių liaudies dainas.

6 — Rinkiny. Dainuoja Kauno Igluos chorai: Lietuvos himnas, Malda už Tėvynę. Jurgis Petrauskas su V. Dineika: Ar žinai, broliai, kaip mano tėvynė toli, Dainuoja V. Grigaitienė: Pasakykite jai... Gražinos arija. Kipras Petrauskas

7 — Rinkiny. Dainuoja Kipras Petrauskas: Prapuoliau motulė, Du broliukai kunigai. Stepas Grauzinis: Kai mes augom du broliukai, Dainuoja A. Kutkauskas. V. Orentas: Mano gimtinė, Užginta daina, Ispaniška melė.

9 — Rinkiny. 14 įvairių tautinių šokių: Kepurnė, Mikita, Subatėlė, Blezdginginis Jonkelis, Klumpakojis, Rezinėlė, Jonkelis, Juodasis Jonkelis, Malūnėlis, Kubilas, Blezdgingėlė, Džigūnas, Gyvataras, Ragutis polka.

10 — Rinkiny. Dainuoja A. Sabaniauskas: Spaudos baltas valsas, Suteik daina, — tango, Tu tik tu — anglų valsas, Rudens pasaka — slow fox, Nutilk, širdie — tango, Tai nebuvo meilė — tango, Rytiečių meilė — fokstrotas, Elytė — tango ir kiti.

11 — Rinkiny. Dainuoja A. Sabaniauskas. Vyrai, užkim — fokstrotas. Paskutinį sekmadienį — tango. Saulėtis rytas — lėtas valsas. Mano gitara — tango. Liūdna — tango. Motinai daina — tango. Tango nakturmo — tango gali išsibaigti laidos. Naujų laidų niekas nešleis.

12 — Rinkiny. Dainuoja R. Mastienė: Miegusio noriu — liaudies daina, Ar skauda man širdį — liaudies dainuojama. Harm. V. Jakubėnas, Dukrėlė ir Agnėlės, žodžiai Kazio Binkio. Mano rožė, Sapsas apie saulę, žodžiai K. Bradūno. Gėlės iš seno, žodžiai K. Binkio. Žuvėlė, Schuberto. Nekantumas, Pavaras, Mignon, arija iš op. „Mignon“. Myli nemylė, P. Mascagni Rozinos arija iš op. „Sevilijos kirpėjas“.

849 — Linksmieji Broliai. Dainuoja J. Petrauskas ir Viktoras Dineika ir kiti: 12 įvairių kūrinių, įvairaus humoro iki ašarų. Studentiški kupletai, Seniau ir dabar, Miss Lietuva, Vedybų stebuklas, Amerikos lietuvių priėmimas, Kumpiškuose nuovadoje ir dar 6 įvairūs humoristiniai kūrinių.

850 — POEZIJA. Savo kūrinius įkalbėjo Stasys Santvaras ir Antanas Gustaitis. Tai yra pirmoji lietuvių poezijos plokstelė, patys autoriai savo kūrinius skaitė, jų iš viso yra 28, visus išvardinti neįmanoma. Yra rimtumo iki rimtumo, o humoro iki ašarų.

14 — Rinkiny. LIAUDIES GIESMĖ. Dainuoja Tėviskės lietuvių evangelikų liuteronų parapijos choras. Dirguoja mokytojas Jurgis Lampas, Vargonai palydi prof. kom. Vladas Jakubėnas. Viso yra 11 įvairių kūrinių, kurie yra labai gražiai, gerai atlikti. Šis albumas yra vertas didelio dėmesio.

029. — PRANASE DIDIS, kantata, Prof. Vl. Jakubėnas, atlieka Tėviskės lietuvių evangelikų liuteronų chorai, Dirigentas J. Lampas, Fortepionu palydi prof. kom. Vl. Jakubėnas. Pirmojoje plokstelės dalyje solo palydi Leonas Gružas ir V. Grigaitienė. Ši plokstelė yra lietuvių pirmoji tos rūšies, verta didelio dėmesio, muziką ji yra įvertinta labai gerai.

24 — Rinkiny. JONAS AISTIS. Ketvirtas lietuvių literatūros vakaras. J. Aistis skaito savo kūrybą. Viso 32 kūrinių, apie kuriuos nereikia kalbėti, tai yra jų vertė. Argi yra toks žmogus, kuris Jono Aistio ir jo kūrybos nepažintų? Kurie nepažįstate, prašom įsigyti.

Visi šie plokstelių albumai kainuoja tik po \$6.00. Siūlome nevilnuoti, nes gali išsibaigti laidos. Naujų laidų niekas nešleis.

Nr. 223

PRASOME ATKREIPTI DĖMESĮ Į SIUOS KORINŪS:

19 — Rinkiny. Dainuoja D. Dolskis, Groja M. Hofmeklerio orkestras. Viso yra 10 šokių muzika su tipingais žodžiais: Čigonės akys, fokstrotas, Karis kas valdels, fokstrotas, Palangos jūroje nuskeno mano meilė, tango, Su armonika į Braziliją. Onyte, einam pasotki, fokstrotas ir visa eilė kitų.

26 — Rinkiny. Dainuoja A. Sabaniauskas: Septintame rojuje, anglų valsas. Mūsų susitikimas, tango. Marytė mėlėnė, fokstrotas. Jaunystės meilė, tango. Aldona, tango. Ta naktis, anglų valsas. Kodėl neatėjai, fokstrotas ir visa eilė kitų šokių su žodžiais ir linksmaja muzika.

15 — Rinkiny. Dainuoja Birutė Tamošiūnienė: O ramunėlė, pasakyk, 12 tos rūšies dainininkų.

įvairių šokių. Australijos muzikai B. Tamošiūnienė laiko viena iš geriausių SVAJONIŲ SOKURYJE. Dainuoja B. Tamošiūnienė. 12 modernių šokių, įgrojo vienas iš geriausių orkestrų Bernie Daggau Australijoje. Kur lygios lankos, tango. Amour, Beguine. Laukiu, sugrįžk, valsas. Nuostabus berniukas, Cha, cha. Klajojančios rožės, lėtas fokstrotas. Ilgesys, tango. Žibutėlis, valsas. Balti žiedai, mambo. Svajonė, tango. Kengūrų sambo, samba. Sudie, anglų valsas. Gal būt, gal būt, bolero.

28 — Rinkiny. Įvairūs dainininkai, chorai ir orkestrai atlieka: Kauno Karo muziejaus vėliavos nuleidimas I ir II dalis. Ko vėjai pučia... Kur lygūs laukai. Karo Mokyklos chorai. Marš, marš, kareivėliai, Karo Mokyklos chorai. Senas kanklininkas J. Petrauskas ir V. Dineika atlieka. Suteims tamsi naktinė, Geležinio vilko maršas, atlieka Karo Mokyklos chorai. Valdijos malda, J. Petrauskas ir V. Dineika atlieka ir visa eilė kitų.

22 — Rinkiny. Antras literatūros vakaras. Atlieka šie asmenys: Ada Karvelytė, Dr. A. Šešplaukis-Tyruolis, Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė, Anatolijus Kairys ir Juzė Vaičiūnienė. Viso 40 kūrinių. Visus kūrinius skaito patys autoriai. Juk daug kam minėti asmenys pažįstami, o vienos jau ir gyvųjų tarpe nėra. Argi neįdomu jų balsus išgirsti?

23 — Rinkiny. Trečias literatūros vakaras. Patys autoriai skaito savo kūrinius, tai būtent šie: Draugo redaktorius Kazys Bradūnas ir Aloyzas Bagdas; Birutė Pūkelevičiūtė, Liūnė Suteima-Katiliškienė ir Dr. Henrikas Nagys. Argi yra daugelis, kas minėtų asmenų nepažįsta? Tai gal tie jau ir įsigijo šį plokstelių albumą. O kurie nepažįstate, tai verta įsigyti, išgirsti minėtų penkių autorių kūrybą ir jų balsus. Šių plokstelių albumų išleido Jonas Karvelis.

TORONTO LIETUVIŲ CHORAS „VAPAS“. Virš 60 dainininkų-kūrėjų ir moterų šį albumą išpildė. Viso yra 14 kūrinių, operų arijų: Faustas, Nebucco Vergo daina, Romeo — Julija, Parduotoji nuotaka, Vilius Tellis, Tirolietis daina, Lietuvių kom. A. Vanagačio, Em. Gailevičiaus, Gudavičiaus, J. Zlevičiaus, Br. Budriūno, J. Zdaniaus, K. V. Banaičio ir kitų. Šis albumas skaitomas labai aukšto lygio.

Antrieji ŽIRGINELIAI. Kūryba Birutės Pūkelevičiūtės. Tai yra vaikams jaunesniems ir vyresniems įvairių pasakų, pasakėlių. Visiems vaikams verta pasiklausti, įsigyti šį albumą.

ZUKIS PUKIS. Šio albumo kūrėjai, leidėjai: Indrė Paliokaitė-Tijūnienė, Irena ir Algirdas Grigaičiai, Rita ir Liudas Venclova, Donatas Tijūnėlis. Viso yra 39 kūrinių, pasakos su įvairiomis muzikomis, poezijomis, Kšikiai, Kaimai, Miškai. Lietučiai ir visa eilė visokių įvairenybų. Visi o visi tėveliai šį plokstelių albumą turi nupirkti savo jaunimėliui.

30 — ČIURLIONIS. Pilnas choras atlieka savo ir kitų autorių dainas. Tai yra trisdešimties metų darbo jubiliejinis plokstelių albumas. Viso yra 28 kūrinių. Kas dar jo neturi, prašome įsigyti. Dirigentas A. Mikulskis. Kaina tik \$12.00.

18 — Rinkiny. Dainuoja A. Sabaniauskas, Algimantas Mackus per Margučio radio skaidavo: Neuzmirstamas Sabaniauskas. Tai jo paskutinioji plokstelė, tai yra albumas viso 12 kūrinių. Su orkestru ir dainavimu. Visus kūrinius sunku išvardinti, prašome šią paskutinę plokstelę-albumą įsigyti.

Visi šie plokstelių albumai kainuoja tik po \$6.00

Užsakymus siųsti: DRAUGAS, 4545 W. 63 St. Chicago, Ill. 60629

Užsakant pridėti 50 centų už kiekvieną plokstelę persiuntimui.

Filmo įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

BOBBY DEERFIELD yra puiki, romantiška meilės istorija, kažkas panašus į ašaras traukiantį filmą „Love Story“. Ir ši kartą moterys galės nešiti nosinais, nes tai didelė sklandi melodrama, žinanti, ko siekianti ir atliekanti tai puikiai sugebėjimu. Filme — visa kolekcija akoninių scenų, gyvenimiškai perteiktų kultūros vaidybos ir režisūros. Dvi talentingos žvaigždės Al Pacino ir Marthe Keller, azartinio automobilisto ir gražios moters, tragiškai mirstančios, roless, pakelia filmo lygį, o taipgi daug melodingos, svajingos muzikos ir vaizdai tokių saulėtų kraštų, kaip Prancūzijos, Italijos, Šveicarijos, prisideda prie filmo pasisekimo.

Filmas yra tikrai senoviško pobūdžio, kai žmonės džiaugdavosi ir pergėvendavo tai, ką matydavo ekrane, ir pakilia nuotaika išleidavo iš teatro, net filmui ir liūdina pasibėgus.

Filmo centre yra didysis romanas tarp Bobby (Al Pacino) ir Lilian (Marthe Keller). Jis yra amė riletis, tučias, egoistiniai savimi besirūpinas, savanaudiškas, apspūtas pataikūnų vyrų ir moterų. Jo dekadentiškame gyvenime yra „nuolatine kompanijonė“ Lydia (graži prancūzė aktorė Anny Duperey), kuri jį prižiūri, pabučiuoja jo asbestines pirštines, linkėdama laimės prieš kiekvienas automobilio lenktynes. O jis vos pastebi ją. Žilrovai pradeda gerokai jo nemėgti, kol jį sustinka savo „tyrą meilę“ Lilian.

O Lilian yra tikras charakteris — jautlaga, smojinga, mēstanti pasėminti, nesuobodi, visad kitokia.

ir ... mirštanti.

Jiedu susitinka šveicarų sanatorijoje, Šveicarijos Alpėse, kur Bobby aplanko draugą, paralyžuotą automobilio lenktynėse — katastrofoje. Jinai išlenka iš ligoninės ir išdumia su juo pakalnė, lankydami vietas, kaip Florenciją, Italijoje ir Italijos Rivierą. Jų draugystė, išaugusi iš visiško pirmo abejingumo ir net priešiškumo, dabar auga, o jįsai net gerokai suka sparną, kai sužino, kad jinai mirštanti paslaptinga liga. Meilė žydi saldziai karti ir liūdina, ligi paskutinio mirtino atodūso.

Sydney Pollack puikiai surežisavo filmą. Ir nors ašaros tikrai ištryškė ne vienam, stebint šį sentimentalų filmą, tačiau mums parodoma, kad ir mirtis, kaip ji mums būtų nepriimtina, gali būti kartais švelni ir harmoninga ir kaip daug ji gali mus visus pamokyti. Tokios mintys ne vienam skverbis, stebint tą poetišką heroję mirstant ir tą kojomis žemę siekiantį herojų lydinį jo gyvenimo keliu. Jiedu abu pasitiko mirtį herojiškai tylią drąsą.

Gerai, kad režisierius išmintingai vengia herojų pasikalbėjimų apie josios ligą. Vietoje to, Pollack mums duoda niuansus, subtilius, menkus elgesio pasikeitimus ir atmintinas dialogo eilutes.

Ačiū Dievui, kad filmas nėra apie automobilio lenktynes. Nieko nėra nuobodžiau, kaip stebėti prabangias mašinas, nuolat prazvimbiančias prieš akis. Čia tik du kartų teparodoma lenktynių eiga, trumpai surišant visa tai su turiniu.

„Bobby Deerfield“ yra intelektualiai priimtinas ir gerai išsemtas filmas. Tai žavi istorija su tikrai dviem labai gerais aktoriais. Filmas visai šeimai.

Išvykos į lietuviškas Pompėjas

Lietuvių foto archyvas pernai išleido monumentalų ir gausiai iliustruotą albumą su puikiai suredaguotais tekstais, su melanholiškai graudžiu veikalo pavadinimu "Palikę tėviškes namus". Tai foliantas apie Šv. Kazimierą kapines Chicagoje.

Tos pat memorianinės tematikos kupinas pasirodė šiais metais Amerikos lietuvių bibliotekos leidinys, dar stambesnis, iliustruotas albumas "Pensylvanijos angliakasių Lietuva".

Abu veikalai savo nuotaika, jautria nostalgija ir redaktine struktūra labai giminingi. Apie juos paranku rašyti, vieno nuo kito neatiskiriant.

Besiveičia leidėjai tęsia tą patį ir to pat žanro tradiciją. Tų veikalų pasirodymas sukėlė mums nemažą furorą. Tai buvo naujovė ir ne eilinis įvykis lietuviškų knygų leidyboje. Tik stambių tiražų leidimas begali amerikiečių leidyklos leisti tokius prabangius leidinius. Mūsų tiražas sustoja prie tūkstančio.

Kada leidėjai nesuveda galų ir aimanuoja dėl nepagaunamo skaitytojo, šių puošnių foliantų gamimas yra nuostabus reiškinys kūklos leidybinės buities santūmy. Tai bibliotekinė ir kultūrinė vertybė — stambūs ir svarūs foliantai — kaip puošmena laikytini ant stalo. Tai didelė idėja, fototalentų, reportažo, apmąstymų, trapių folklorinių perlų, pinigų ir nostalgijos investicija.

Abu leidiniai skirti dar gyvai istorijai, kuri vis dar susijusi su dabartimi. Tai graudžios giesmės, netgi raudos apie lietuviškus Nekropolius svetimioje.

Tokios pakiliai graudžios ir slėgiančiai nykių mintys kyla galvoj, susitikus su memento mori motyvu, einančiu per šiuos abu albumus. Abi knygos sunkios, kaip paminklinės plytos. Atskleidžiamos kietos jų apdaros ir, galvas pagarbiai nulenkę praeitį ir atgyvenimus kitų gyvenimams, įžengiamieji ir lietuviškos Pompėjas.

Pernykštis leidinys "Palikę tėviškes namus" paskirtas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėms Chicagoje. Kapinės veikia jau 74 metus, ir palaidotųjų jose apie 50,000. Paminkliniai akmenys, paminklų formos, net ansambliškai visad domina menininkus. Tad rafinuotas foto menininko Algimanto Kežio, S.J. dėmesys šiam skulptūriniam ir bareljefiniam menininkui.

Istorikas Jonas Daunauskas rašo apie lietuvių laidojimo papročius ir apžvelgia iškilnesius paminklinio meno pavyzdžius šiose kapinėse.

Leonardas Šimutis, Amerikos lietuvių praeities žinovas, prieš mirdamas, dar suskubo pateikti istorinius šių kapinių bruožus.

Rašytoja laureatė Birutė Pūkelevičiūtė sukurė įtaigios jėgos įvairių knygų skyriams: Miserere, Subvenite, Libera me, De profundis. Tai briliantiškas rašytojos ekskursas į šį religinės ir lyrinės prozos žanrą.

Greta šių keturių autorių veikė ir kiti knygos redakcinio purizmo talkininkai: Jonas Puzinas, Kazys Bradūnas, Petras Aleksa, Petras Jonikas, Longinas Labanauskas, James O'Connor S.J., Vincas Lukas ir Vilija Eivaitė. Tekstas yra dvikalbis: lietuvių ir angli.

Paminklinio meno nuotraukose sutilpo 11 skulptorių-dailininkų darbai. Absoliuti liūto dalis šioje ekspozicijoje atitenka Ramojui Mozoliauskui, todėl paminklų rikiuotė tampa one man show, su neišvengiamais tokiu atveju brailo ir bareljefų pakartojimais. Šiaip kai kur perstambintos palaidotųjų pavardės padvelkia plakatiškumu. Itin ryšku, kad savo piešinio ir bareljefo stilizacija vėlesnės emigracijos paminklai taip skiriasi nuo ankstesnės emigracijos paminklų, kuriuose tiek pie-

JURGIS GLIAUDA

tizmo ir gilaus nuosirdumo (psl. 53-77). Laiko jau nudilintos skulptūros ir bareljefai dvelkia į mus tūkru atizmu, antkapiams prigimtu skausmu, atokių nuo dekoratyvinio efekto. Taip nejučiomis susitiko ir atsiskyrė kapuose dviejų generacijų paminklai...

Polėkiškai lengvas, bemaž ažūrinis bendrasis kapinių paminklas pabrėžia naują stilių ir naują erą mirusiųjų mieste. To paminklo bruožai savo spindesiu nutvieskia naujuosius kapų paminklus. Todėl ir savotiškas jų visų identiškas. Senieji, gana negausūs paminklai lyg ir traukia iš kelio naujų paminklų invazijai, kuriuose viskas stilizuota: lelijos, saulės, kryžiai, valstybinės vtytys ir veidai bareljefe. Beveik nerandame ovalo linijų, bangavimų, o perteklius stačių kampų ir tiesių linijų susikryžavimų. Bendroje naujųjų paminklų faktūroje matome priartinimą optimizmui.

Knygos pabaigoje, paglemžtos melanholiškos kelionės — per lietuvišką Nekropolį išpūdiu, matome, kad iš šiame mirusiųjų mieste gyvieji yra dalis visumos. Tai kovos dėl savo tautinio identiteto ir teisybės palaima. Sveikam ir atvirai nuosirdžiam protui sunku suvokti, kad esama jėgų, kurios norėtų išraiš iš bendrojo kapinių pavadinimo žodį "lietuvių" ir paversti kapines visų tautybių kapinėmis (psl. 240). Tuo tarpu tas pasikėsinimas pristabdytas pakely. Lietuviai maištavo ir... "po šios akcijos pagaliau perkorporavimo keliu grąžintas "Šv. Kazimiero lietuvių kapinių" pavadinimas" (psl.241).

"Pensylvanijos angliakasių Lietuva" yra antras šios serijos leidinys. Tai visu šimtu puslapių storesnis tomas. Tai, kaip ir pirmasis leidinys, ekipos santalka: Vladas Būtenas, Algimantas Kežys, S.J., Elena Bradūnaitė ir Jurgis Bradūnas. Jiems talkino: Jonas Puzinas, Juozas Prunskis, Juozas Vaišys, S.J., Vincas Lukas, Petras Aleksa ir Vita Polikaitė. Papildomos nuotraukos (greta gausingiausių ir meniškesnių A. Kežio, S.J.) gautos iš Lietuvių muzikologijos archyvo, Broniaus Kvickio rinkinio ir Lietuvių foto archyvo.

Šiame tome susitinkame su lietuviškos Pompėjos realybe. Didžiulės lietuviškos kolonijos, kurios žydėjo, spindėjo, pradingo melanholišku, jaukiu kalnu glūdumoje. Ir taip, puslapis po puslapio, stebime išmirštančios tautinės išvijos vaizdus ir faktus. Milijonai kasyklose iškastų dolerių

investuota į lietuviškas prarastus pastatus. Tik retkarčiais dar atkunta senų žmonių tautinės žarijos po pelenais. Bet pelenai per sunkūs, kad kas juos nupūstų. O taip žaižaruodami spindi iš anų dienų lietuvių kunigai idealistai...

Buvusio lietuviško veikimo šėšeliai dar šviečia iš senų angliakasių veidų, nes jie gyvi šaukos praeties liudytojai (psl. 184, 185). Matome jų senos buities padargus, jų poringų skeveldras, įėjimus į kasyklas, ir antkapių plytas su kasyklose žuvusiųjų vardais.

Dabar lietuvių čia klusniai užleidžia vietas naujai tautai, amerikiniam konglomeratui ir dažnai, kaip skelbia tekstas, su kunijos pagalba...

Kaip Šv. Kazimiero kapinių paminkliniame tome, čia švyti puikiai, nedidelių, jaukių bažnyčių paradai. Tačiau tie pastatai neturi lietuviškos architektūros akcentų. Gal tik kai kur langų vitražuose, kur atrandį archaiskus lietuvių kalbos sakini. Todėl bažnyčioms taip lengva, be lietuviško pėdsako, dingti tarptautinės bevadybės sraute, nelygiant garbus Pensylvanijos potyvinius.

Dingo ir lietuviai. Lietuviškos Pompėjos griuvėsiuose vienu kitur dar vis randame jų vardus paminkluose, antkapių lentose. Kaip populiariose Vakarinių provincijų ghost miestuose, matome šiame tome kai kada šurpurių kasyklų vaizdų, kadaise gyvų karžiamų gyvenamųjų patalpų liekanas. Pensylvanijos angliakasių lietuvių gyvenimas nebuvo sukūręs patvaresnės išvijos kolonijos pilnybės: kultūros institucijų ir jų testinimo, klubų, leidyklų. Tai viskas dar privalejo atsirasti sekančioje kartoje. Bet sekančioji karta nesusiformavo. Ji nesukubo ateiti, nusitaatiniui pavirtus viesulu. Viskas, kas spindėjo ir veiklos entuziazmu degė, kaip šiaudai greitai perdegė pusšimčio metų bėgyje.

Ši angliakasių karta nebuvo kvalifikuota užkariauti sau ilgaamžio statuso. Vargai juos traukino, bemo! liškumas rėjo jų akis. Štai dėsto 1 tuve senutė:

"Turėjai aiti slūžyt salūne. Gavau 5 dol. ant nedėlios. Oi, sunkus buvo darbas" (psl.200).

Išvija negalėjo rasti patvaresnio pagrindo vystyti veiklą gilyn, o platyn išskydusi, ji buvo greitai nuplauta. Religinės bendruomenės ėjimas buvo ėjimas mažiausio pasipriešinimo keliu. Gi kitataučių kurija, dėsto V. Būtenas, atšiauriai žiūrėjo į skautų lietuvišką entuziazmą. Lietuviškas idealizmas dažnai graudžiai pliusko ant kitataučių malūno gėmų...

Mount Carmelyje, Pa.: čia gyveno pirmieji ateiviai — angliakasiai. Nuotr. Alg. Kežio, S.J.

Skulptoriaus R. Mozoliausko sukurtas paminklinis kryžius Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Chicagoje, prisimenant ir pageriant visas kapines įkūrusias lietuvių parapijas ir šeimas.

Elena Bradūnaitė išrašė į magnetofono juostas būdingų, gal net unikalių, angliakasių būčiai atsiminimų, netgi gabalėlius folkloro. Aišku, dabar ta medžiaga yra praėjusi. Jis apibūdina anos kartos intelektą. Tai medžiaga kultūros istorijai, tai turtas istorinio romano koloritui ir trumpasakai Jurgio Bradūno apybraižai.

Vladas Ramojus parašė mini-kronikas vietovėms, jų žmonėms ir jų ventovėms. Tai miniatiūriniai, kondensuoti parapijų metraščiai. Nedaug yra lietuviškų parapijų istorijų Amerikoje. O man teko nepaprasta parapijos metraštininko rolė. Gyvenimo faktai taip veikiai skęsta užmaršty. Kronikoje jie išlieka ilgai.

— Metraštininkas! Tai skamba prakilniai, — tvirtino man man bičiulis teisin. Vincas Kazlauskas. Viduramžiuose išmanūs kunigaikščiai savo metraštininkus sodino greta savo sostų. Juk be metraštininko kunigaikščio garbas baigtųsi su paskutine jo diena...

Tai nuomonei pritariu. Šiame dvasinės sausros ir kieto pragmatizmo amžiuje taip vertingos Vlados Ramojus mini-kronikos apie lietuvišką parapijų kilimą, klestėjimą ir nykį. Ramojus 28 parapijų metraštininkas! Kilnių ir išmanių kunigaikščių nebėra. Kas sodins Ramojų prei 28 sostų? Keliu jam savo kepurę...

Šie šeši šimtai du foliantiniai puslapiai, svarūs ir melanholiški-tragiški tomai tenesukrečia skaitytojo savo minorine tonacija. Pagal seną romėnų ir dr. Jono Basanavičiaus posakį: nežinantieji savo istorijos tėra vaikai. Tik narsūs sutinka istoriją plačiom akim.

Sėdau tomai atvožė plačias duris į dar gyvybe pulsuojančią praeitį. Mylėkime ją tokią, kokia ji susiklostė.

Memento mori tema, kaip su asmeniškų akcentu, lygiai su tautinių visuomeninių tonu, galin-gai skamba su lietuviškos neteku-

Nauji leidiniai

• LIETUVIŲ DIENOS, 1977 m. spalio mėn. Nr. 8. Redaguoja Redakcinė kolegija. Leidžia ir administruoja A. F. Skirius. Redakcijos ir administracijos adrs.: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA, 90029. Metinė prenumerata 12 dol.

Šiame numeryje vilniečio J. Cicėno rašinių užgriebama Vilniaus tema, daug dėmesio nuotraukomis ir raštu skiriama JAV LB Tarybos pirmininkui inž. Raimundui Kudukiui, eilėraščių puslapių ir nuotrauka minima rašytojo Stasio Santvaro 75 metų sukaktis, labai intriguojantis prof. Juozo Ereto straipsnis "Kinija — Europos bičiulė", po puslapį skiriama Los Angeles "Spindulio" gastrolėms Europoje, Ateitininkijos kongresui ir kt.

• BENDRADARBIS, 1977 m. Nr. 23. Leidinys išeina 2 kartus metuose. Leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys ir Vienulijos Rėmėjų valdyba. Redaguoja sesuo Ona Mikailaitė. Redakcijos adrs.: I. C. C., Putnam, CT 06260. Leidinys 32 psl., iliustruotas nuotraukomis.

Kun. Stasys Yla teikia pluoštelį priminimų apie ark. J. Matulaitį, spausdinama malda iš ark. J. Matulaitio užrašų, V. Bagdanavičius rašo apie apaštališkimą Povilo VI supratimu, sesuo M. Margarita liečia vaikų religinį švietimą anksčiau ir dabar, sesuo M. Ingė stabtelėja prie jaunimo tikėjimo ir ieškojimo, sesuo M. Aloyza rašo apie apaštališkimą tarp vyresniųjų, spausdinami du puikūs eilėraščiai, gauti iš Lietuvos, apie du Ciurlionio pa-

sių įvykų varpiai. Tyrimo ekipa aplankė 28 Pensylvanijos miestelius, beieškodama ten prarastų lietuviškų gintarelių, kaip kad jų ieškoma Baltijos smely.

jos adrsas: Karys, 341 Highland BLVD. Brooklyn, N. Y. 11207. Metinė prenumerata 10 dol.

E. Jasiūnas baigia ilgesnį savo rašinį apie brig. gen. Antaną Gustaitį, pats redaktorius rašo apie Boleslovo Drąsiojo tariamą žygį į Prūsus, mjr. J. Černius prisimena žygį į Vilnių 1939 metais, daug vietos skirta šaulių veiklai, duodama įdomių karinių žinių, prisimenami mirusieji.

• LAIVAS, 1977 m. lapkričio mėn., Nr. 11. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redakcijos ir administracijos adrsas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje 4 dol, kitur — 5 dol.

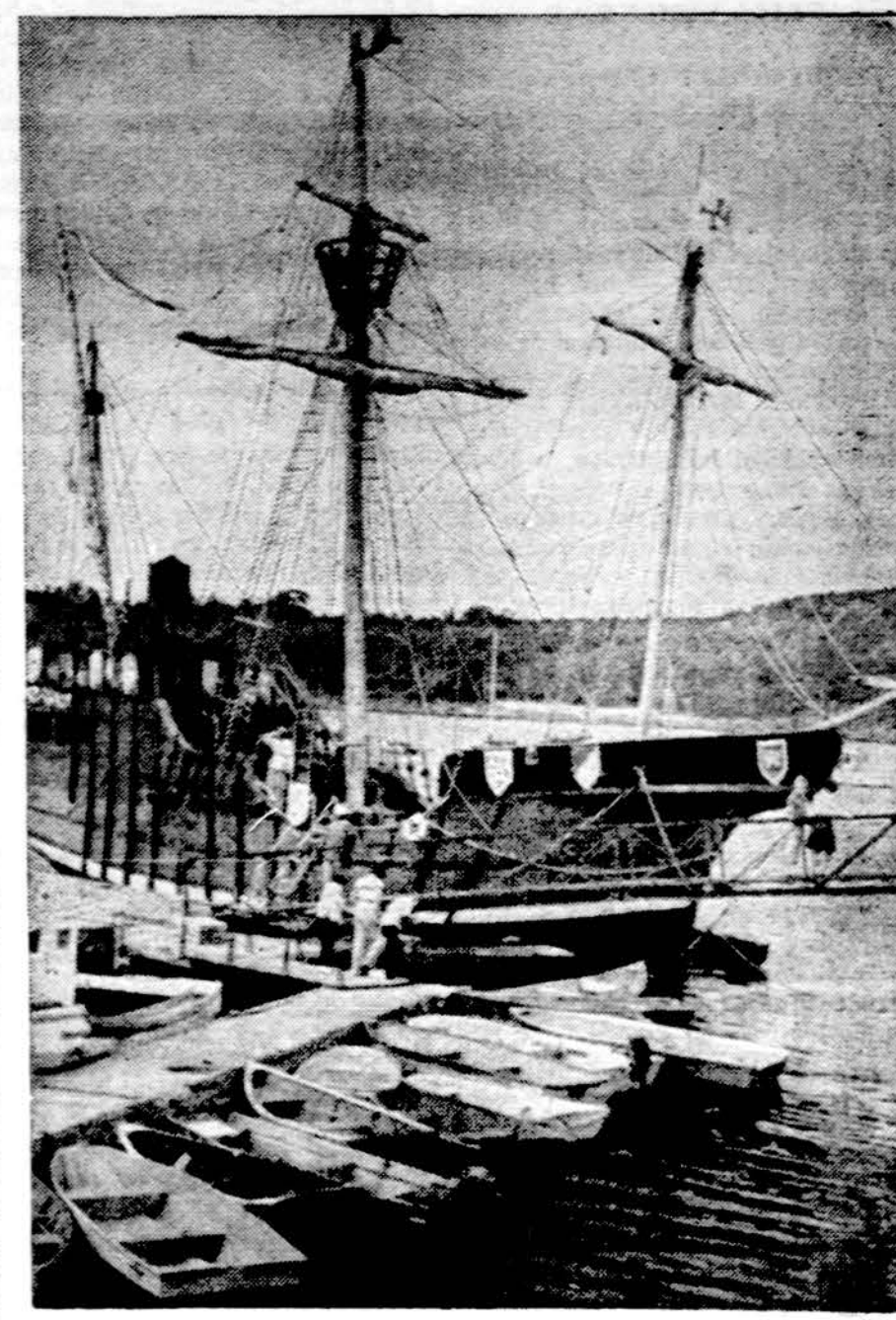
Redaktorius J. Vaškas rašo Vėlinių tema, kun. V. Rimšelis apžvelgia Clevelande įvykusį devintąjį Ateitininkijos kongresą, kun. J. Prunskis liečia maldos ryšį su Dievu, Povilas Norvilas kalba apie mirį, kaip perėjimą per tiltą, duodama plati religinio gyvenimo kronika. Žurnalas iliustruotas nuotraukomis.

• Vytautas F. Bieliajus, ONA. A. Collection of Short Stories. Illustrations by Gloria Patek Anderson. Printed in the United States of America A. D. Nix and Sons, Denver, Colorado 80204.

Turbūt daug lietuvių bent iš pavardės žino Vytautą F. Bieliajų, tą pasižėnčius mūsų liudies šokių propaguotoją ir aplamai visokio visų tautų folkloro mylėtoją. Jo vieno rūpesčiu buvo įsteigtas tautinių šokių ir folkloristikos žurnalas "Viltis", kuris Amerikoje jau nuo 1942 metų kas mėnesį išeina, leidžiamas ir redaguojamas Vytauto F. Bieliajus. Žurnalas leidžiamas anglų kalba, jame daug vietos skiriama visai Amerikos margajai tautinių grupių folkloristikai. Lietuviškai folkloristikai, tautodailei ir tautiniams šokiams puslapių taipgi nepaigailima.

O štai dabar išleista ir Vytauto Bieliaus novelių bei apybraižų rinkinys anglų kalba. Novelėse daug lietuviškų temų, daug nostalgijos gimtąjam kraštui Lietuvai. Anot autoriaus: "These stories will introduce to the reader the customs and mores of Gentle Lithuanians and of the Lithuanian Jews of an age and era gone, never to return".

Knyga 100 psl., kainą 5 dol., su: V.F.Bieliajus, P.O.Box 1226, Denver, Colorado 80201.

Praeitis atplaukusi į dabartį Bar Harbor uoste

Nuotr. V. Maželis